

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКИХ КОМОРА
у
БЕОГРАДУ И СКОПЉУ

Власник и издавач Бранича је Адвокатска комора у Београду коју претставља претседник Владимир Св. Симић, адвокат. БРАНИЧ уређују чланови редакционог одбора: Милан Ж. Живадиновић, Др. Видан О. Благојевић и Др. Радоје Ј. Вукчевић, адвокати.

САДРЖАЈ :

чланци	
„Бранич“ орган Адвокатских комора у Београду и Скопљу од <i>Владимира Симића</i> , адвоката — Београд	123
О адвокатском ваступању туженика у парницама по тужбама адвоката за дужну награду од <i>Павла Милићевића</i> , адвоката — Београд	125
Смисао § 320 Грађанског парничног поступка од <i>Драгомира И. Изковића</i> , адвоката — Београд	131
Да ли је слободно судијско уверење ограничено у погледу оцењивања доказа и ако јесте — када је? од <i>Алексија Мишровића</i> , судије Окружног суда — Ужице	134
Правни карактер потраживања Државне хипотекарне банке од <i>Николе М. Радовића</i> , адвоката — Београд	142
Саданњи проблем организације и рада наших судова од	
<i>Милорада В. Кукољца</i> , судије Среског сува — Алексинац	146
из ПЕНЗИОНОГ ФОНДА	
Записник IX редовне Скупштине чланова Пензионог фонда Адвокатских комора у Београду, Скопљу и Подгорици	152
АДМИНИСТАТИВНА ПРАКСА	
А. Решења Опште седнице Државног савета од 11. октобра 1939 год	155
Б. Решења Опште седнице Државног савета од 30. новембра 1939 год.	156
из АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ	
Седница од 27. марта 1940	157
Седница од 10. априла 1940 год.	158
Некролог	159
Преглед законодавства	159
Садржај правних часописа	162
Нове књиге	162

Уредништво Бранича налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се не враћају. Прештампивање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званичан орган, и расправе, чланке и саопштења из судске праксе из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за Бранич износи 120.— дин. За адвокате изван територије Београдске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судиске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједини број 10.— дин.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

«Б Р А Н И Ч»**Орган Адвокатских комора у Београду и Скопљу**

Сходно постигнутом споразуму и сагласним одлукама Одбора комора у Београду и Скопљу часопис БРАНИЧ постао је орган и Адвокатске коморе у Скопљу. Овај споразум и донете одлуке почињу да се извршују са свеском за Април ове 1940 године. У будуће у БРАНИЧУ ће бити саопштаван и службени рад Коморе у Скопљу, а бројеви ће се слати и свима адвокатима на њеној територији. Поред тога биће проширен и број сарадника часописа јер ће, у то верујемо, колеге са територије скопске Коморе слати своје доприносе из судске праксе и права уопште своје органу.

Поводом овога значајног догађаја потребно је и корисно подвући извесне чињенице из прошлости које сликовито илустрју културни и интелектуални напор адвокатског staleжа у Србији за време нешто дуже од педесет година. БРАНИЧ је најстарији правни часопис у Србији који се одржао. Почео је да излази као орган Удружења јавних правозаступника 1 јануара 1887 године. Почео је као „лист за правне и државне науке“. Ова његова ближа намена веома речито илуструје тежње ондашњих јавних правозаступника. С једне стране тежња „да се узвиси морални углед правозаступничкога реда у Србији“, како то каже члан уређивачког одбора Ђорђе А. Ненадовић у напису „Српским правницима“, а с друге стране потреба „савладати све тешкоће, што произилазе из недовољне било умне било материјалне потпоре оних, који су по своје занимању позвани да потпомогну и одрже правничке листове код нас“, како стоји у приступној речи. У приступној речи првога броја БРАНИЧА констатује се, да су се за „последњих двадесет година“ стручни правнички листови као „Правда“, „Говорница“, „Судски Лист“, „Порота“, „Српски Правник“ и „Право“ смењивали и да је њихова „судба довољно позната сваком правнику у Србији“. И баш зато Удружење јавних правозаступника као „прво српско правничко удружење“ ставило је себи у задатак и у свој програм унело као најглавнију тачку „оснивање стручног правничког листа, као органа око кога ће се скупљати сва српска правничка интелигенција, да својим радом шири правну и државну знаност у народ наш, да савесно оцењује све појаве у судској и правничкој струци нашој и да буде истинити тумач и бранич правде и законитости“.

Мора се признати да су наши претходници правилно схва-

тили своју улогу у друштву и своје дужности према сталежу, држави и своме народу. То правилно схватање њихово добија нарочиту важност када се има на уму, да су у томе времену стварани основи и темељи наше народне и културне заједнице. Они су дубоко осећали своју пионирску улогу коју им је историја одредила, јер на уводним страницама овога броја БРАНИЧА кажу:

„Не може се порећи, да наш правозаступнички ред не стоји на оној висини свога положаја, на којој би требао да стоји, а коју је давно достигао правозаступнички ред у другим јевропским државама; и не може се порећи да је велико поље правне науке, а да се код нас тек почело обрађивати, па је за то недовољна снага појединих радника, већ је нужна задруга да би се могао савладати огомни рад на томе пољу. Наука нема граница, она непрестано иде у напред, остављајући за собом научна испитивања као семе које може само ономе донети плода, који га негује и развија, а само кад удружена снага више њих буде обрађивала поље, на коме је то семе тек никло, док другим народима већ и плод доноси, онда ће се оно брже развити у чврсто стабло и неће проћи много времена, па ће донети и корисна плода“.

Овај нешто наиван али искрен тон, пун поуздања, вере и ведрих погледа у будућност, сликовито карактерише духовно стање наше интелигенције онога времена. Скромност, љубав према држави, народу и слободи, тежња ка бољем, вишем, напредном и савршенијем, жеља за правдом, за законити поредак и законитост, то су биле оне моралне вредности које су прожимале духовни и културни живот народне интелигенције у нашој ужој домовини. У томе знаку се живело, у томе духу се радило и стварало; такви су темељи наше народне и културне заједнице. У таквој амбијенту васпитаване су и изграђиване доцније генерације. Историјска судбина је хтела да се у те темеље уграде и кости најбољих синова народа, да се положи жртва за слободу, за независност и за ослобођење и осталих делова наше народне целине. На томе трновитом путу и у томе тешком успињању није, сасвим је природно, још могло доћи до „корисног плода“ на пољу науке и научног стварања о чему су сањали наши претходници. На томе пољу посејано семе још се није развило у „чврсто стабло“. Ту има још много да се ради и да се ствара.

Од почетка свога излагања и доцније, као орган Удружења јавних правозаступника, БРАНИЧ је по замисли својих оснивача, по садржини својих бројева и по броју лица из правничког сталежа имао шири домашај. Њега је издавало Удружење јавних правозаступника, али је он био орган „првог српског правничког удружења“ и имао је амбицију да се око њега сакупи „сва српска правничка интелигенција“. Ово се није односило само на адвокате и правнике у Србији, већ и на оне ван Србије. Већ у првим бројевима листа види се да су чланови

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА

ВИБЛИОТЕКА

удружења постали и многи јавни правозаступници ван Србије из Земуна, Панчева, Старог Бечеја, Новог Сада, Руме, Сарајева и т. д. То је било ванредно чланство које је било предвиђено правилима Удружења. А претплатник листа, поред многих правника ван Србије, постала је и Земаљска Влада у Сарајеву. У томе се оличавала тадашња тежња ка ширењу, ка целини; тежња ка српском културном јединству.

Данашњи БРАНИЧ има ужи домашај. Он је постао орган Адвокатске коморе у Београду. Добио је ужи домен и од територије Србије од пре 1912 године. Тек приступањем Адвокатске коморе у Скопљу шири се он на територију Србије од 1914 године. У томе лежи значај овога проширења. А у оправданом очекивању да ће ово проширење допринети бржем и успешнијем клијању и развијању онога семена, о коме су говорили оснивачи БРАНИЧА пре педесет и три године, у „користан плод“ на пољу правне праксе и правне науке лежи главни културни значај овога делимичног враћања традицијама и тежњама његових оснивача.

Владимир Св. Симић

адвокат

Реферат *Павла Милићевића* адвоката, за Скупштину Адвокатске коморе у Скопљу 1939 године.

О адвокатском заступању туженика у парницама по шужбама адвоката за дужну нареду

Позната је међу адвокатима Београдца, да већина адвоката чланова Адвокатске Коморе у Скопљу, као и већина адвоката у целој Југославији, данас зарађују недовољно за живот свој и своје породице. То стање је настало од времена, кад је светска економска криза обухватила и нашу државу. И ма да је после неколико година кризе настало доба економског побољшања и напретка, код адвоката ове Коморе то побољшање мало се осетило, па га је последње године нестало. Сада адвокати са знатно више труда него ранијих година а долазе до мање зараде него онда.

Разни су узроци овој појави, и нису свуда исти. Код адвоката Адвокатске Коморе у Загребу сматра се као главни узрок опадања адвокатске зараде сталан и велики пораст адвоката, због чега је просечан број послова за свакога адвоката све мањи. Тај случај није и код адвоката скопске адвокатске Коморе. Главни узрок овде је свакако знатно осиромашење грађана у мајама, како сељака, тако и варошана, пошто од богатства сељака овде зависи економски напредак чаршије. Зато је међу грађанима све слабији привредни промет, из чега проистичу у главном правни послови, за које је потребна услуга адвоката. Адвокатских

Адвокат, који се прима адвокатског заступања, наводи као своје оправдање и овај разлог: њему је потребно примити се заступања, да не изгуби зараду, јер ако се он не прими, примиће се други адвокат тога посла, а кад се и други не би примио, странка ће имати право да добије заступника међу адвокатима помоћу Адвокатске Коморе, па ће га ипак заступати адвокат. И овај разлог нема свог оправдања.

Оваквих заступања лако се примају неки адвокати, који су у великој оскудици, па им је и најмања зарада добро дошла. Али се оваквих заступања примају и неки имућни адвокати, па и онај кога колеге сматрају за најимућнијег у Скопљу, и коме свакако није потребно, да не пропусти ни једну прилику за зараду, па и ону, где ће својом зарадом нанети своје колеги знатно већу штету. Та неколегијалност иде до те мере, да се адвокат прима заступања и у спору, где туженик приватно признаје дуг, а његов заступник у одговору на тужбу не признаје, да би своје колеги омео скору наплату награде.

Те појаве баш треба Комора да сузбије. Кад тих заступања не буде, онда ће странка бити принуђена, да дужну заслужену награду плати своје адвокату, или да се обрати на Адвокатску Комору, да јој Комора по § 22 Зак. о адвокатима именује заступника. А тај заступник неће у корист странке оспоравати чињенице, које странка сама не пориче, као и оне за које се увери да су истините, неће радити да се отеже парница, већ ће признати тужиоцу тужбене наводе који су истинити, и неће улагати лек против пресуде, за коју је уверен да је правична и законита. Тиме ће омогућити колеги, да што скорије дође до своје заслужене награде. Док се први адвокат примио заступања туженика против колеге, који тражи заслужену награду, да смањи, или за дуго време одложи наплату те награде, дотле ће овај други адвокат, који је од Коморе одређен туженику за заступника, бити много објективнији и сарађиваће, да се брзо донесе правилна пресуда.

Овакве појаве налажу Комори да интервенише. То се осетило већ раније па је Одбор Коморе донео у томе смислу 8 марта 1936 год. под Бр. 384 ову резолуцију: „Да се упути циркулар свима члановима Коморе: да се адвокати не смеју примати за заступнике странака у случајевима у којима се адвокати појављују као тужиоци за свој хонорар, већ да у таквим случајевима траже одобрење Коморе.“

Ова резолуција се у пракси показала као неефикасна. Она не садржи санкцију за непоступање по њој. Зато у већини наведених случајева заступања туженика адвокати и не траже одобрење Коморе. А и тамо, где адвокати поступају по овој резолуцији, тај поступак је без вредности, потпуно нецелисходан, и свео се на једну празну формалност. Јер се у таквим случајевима адвокат само обрати Комори кратком молбом, у којој моли Комору, да му допусти заступање туженика у парници око адвокатске награде по тужби именованог адвоката. Одбор

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Коморе дозвољава овакво заступање свакоме, да не би било неједнакости у њеном поступању. Тако се наведеном резолуцијом Одбора Коморе није постигла жељена сврха.

Потребно је да Комора узме јачег учешћа у оваквим случајевима и примени строжије мере. На то је Комора позвана и самим законом — § 38 Зак. о адвокатима. Један од задатака Коморе је, да чува право адвокатског сталежа, дакле и свакога адвоката. Па у наведеним случајевима, где код појединих адвоката нема сталешке свести и колегијалности, Комора је позвана, да заштити своје чланове, који су у неприлици од оваких колега.

Да би адвокат, који је принуђен да путем парнице тражи од странке своју заслужену награду, дошао до исте што скорије, и да не би га колега у томе ометао, потребно је, да сваки адвокат, коме се туженик у таквој парници обрати ради заступања, испита претходно случај и увери се, да ли је тужбени захтев оправдан или није. Ако се увери, да је тужбени захтев оправдан, онда треба да одбије странку од заступања и да јој препоручи, да тужиоцу адвокату плати дужну награду. Ради тога да се може примити заступања у толико, да са тужиоцем закључи поравнање и уреди начин исплате. Ако се пак увери, да је тужбени захтев неоснован, онда треба да се прими заступања кад добије одобрење од Коморе, па да се ради тога обрати Одбору Коморе образложеном молбом. Одбор Коморе преко једнога свога члана треба да испита изнете разлоге, па ако их усвоји као оправдане, онда да одобри молиоцу заступање, а ако разлоге не усвоји, да ускрати одобрење. У томе другој случају одлука Одбора треба да буде обавезна за све чланове Коморе. Прекршај те одлуке треба да се сматра као дисциплинска кривица (§ 44 Зак. о адвокатима) и да се одмах пријави дисциплинском већу. Тако исто неистинито обавештење у молби одбору за одобрење треба сматрати као дисциплинску кривицу.

Када несавестан дужник на овај начин буде принуђен, да се обрати Комори да му она именује адвоката заступника, Комора треба да му одреди за заступника адвоката, који није поднео молбу за одобрење заступања, и обавести тога заступника о ранијој одлуци Одбора.

У багателним споровима овакве врсте адвокати треба да буду увек обавезни да одбијају заступање туженика.

За заступање у другом степену, ако га није било у првом степену, треба ствар оценити према пресуди првог суда. Ако је у првом степену одбијен тужбени захтев, онда не треба тражити одобрење Коморе за заступање туженика као противника призива, пошто се разлози у корист туженика већ налазе у пресуди. Ако је пресудом првог суда усвојен тужбени захтев и туженик осуђен на плаћање, онда треба сваки адвокат да буде дужан одбити да се прими заступања, те да странка мора да се обрати Комори ради именовања адвоката заступника. Овај треба да оцени, да ли је оправдано изјавити правни лек.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Са изложених разлога референт предлаже Скупштини ову резолуцију:

„Скупштина Адвокатске Коморе у Скопљу, одржана на дан 29 октобра 1939 год. по саслушању реферата „О адвокатском заступању туженика у парницама по тужбама адвоката за дужну награду“, доноси ову резолуцију:

Заступање тужене странке у парницама по тужби адвоката за дужну награду од стране другог адвоката, ако је прихваћено само ради награде, без обзира на оправданост тужбе, нарушава углед адвокатског сталежа, и разбија међу адвокатима колегијалност, коју је дужан да чува сваки адвокат. Таквим поступањем чини се дисциплинска кривица. Скупштина изражава жељу, да сви адвокати чланови ове Коморе одбијају такво заступање.

Ради тога Скупштина ставља у дужност Одбору Коморе, да донесе и саопшти свима адвокатима члановима ове Коморе ову одлуку:

Заступање туженика у парници по тужби адвоката за дужну награду, без претходног одобрења Одбора Коморе, није допуштено. Адвокат коме се такав туженик обрати ради заступања, дужан је или одбити заступање одмах, или претходно испитати ствар, па се уверити, да ли је тужбени захтев оправдан или није. Ако се увери у оправданост тужбеног захтева, адвокат је дужан одбити заступање, сем у толико, да се са тужиоцем поравна о времену и начину исплате. Ако се увери да је туженик у праву, адвокат је дужан образложеном молбом тражити од Одбора Коморе одобрење ради заступања туженика.

Ако Одбор Коморе, пошто оцени разлоге молбе, одбије исту као неоправдану, адвокат се не сме примити заступања туженика, већ је дужан упутити га, да од Одбора Коморе тражи да му именује адвоката. У том случају Одбор ће увек именовати молиоцу другог адвоката, а не молиоца.

За заступање у другом степену, ако туженик није имао адвоката у првом степену, умољени адвокат може се примити заступања, без претходног одобрења Коморе, ако је тужбени захтев пресудом првог суда одбијен, а не сме се примити заступања ако је тужбени захтев уважен.

Заступање у парницама за багателну награду није допуштено.

Противно поступање као и неистинито образложење молбе Комори за одобрење заступања чини дисциплинску кривицу нарушавања угледа адвокатског сталежа.

Скупштина ставља Одбору Коморе у дужност, да у смислу §§ 44 тач. к). Закона о адвокатима надзирава адвокате, да се придржавају ове резолуције, и да сваку повреду исте пријављује дисциплинском већу.“

24 септембра 1939 год.

Скопље.

На Скупштини Адвокатске Коморе у Скопљу на дан 29-Х 1939 год. овај је реферат прочитан, и предложена резолуција примљена.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unibg.rs

Драгомар И. Ивковић, адвокат — Београд.

Смисао § 320 Грађанској парничној поступци

§ 320 налази се у петом одсеку другог дела Грађанског парничног поступка. Тај одсек носи наслов: „Празници и судски одмор“, и § 320 последњи је од три прописа тога одсека. Тај пропис гласи:

„Ако почетак судског одмора пада у време док тече рок, или ако почетак рока пада у време судског одмора, продужиће се рок за цело трајање судског одмора или за онај део одмора који још преостаје.“

Судски одмор нема утицаја на почетак и свршетак рокова у феријалним стварима, на строге рокове у поступку на основу правних лекова против пресуде због изостанка или пропуштања или признања захтева, на рокове за подношење предлога за повраћај у пређашње стање, као и на рок за подношење приговора у мандатном поступку.“

Цитирани пропис има два става. Нагласићемо одмах, да би углавном смисао првог става требао бити предмет овога чланка, јер је ту спорност, али да би наше разлагање добило смисао целине, интерпретираћемо овај пропис у целини.

Може се одмах приметити, да је пропис јасно стилизован и да не пружа могућност двосмисленог тумачења и спорне примене. Према томе § 320 требао је бити још од почетка примене Грађанског парничног поступка јединствено примењиван у духу и смислу намере законодавчеве. Међутим, то није био случај. Овај пропис се и данас, истина ређе него у првим данима примене Грађанског парничног поступка, неједнако тумачи и примењује. И данас још има судова — случај Окружног суда у Јагодини из септембра прошле године, спор По — 76/38, — који противно правоме смислу овога прописа, у место да продужују рокове за време трајања целог или преосталог дела судског одмора, какав је смисао првог става § 320, узимају у случају кад почетак судског одмора пада у време док тече рок, да се рок свршава са последњим даном судског одмора, 15 августом. То се гледиште заступа и у Грађанском процесном праву Краљевине Југославије, у првој књизи, коју је за потребу слушалаца правног факултета саставио г. Др. Драгољуб Аранђеловић, професор Универзитета, издање 1932 година, па на страни 263 дословно стоји:

„Што се тиче неферијалних ствари у § 320 став 1 каже се: „Ако почетак судског одмора пада у време док тече рок или ако почетак рада пада у време судског одмора, продужиће се рок за цело трајање судског одмора или за онај део одмора који још преостаје“. Према томе, рок који је још текао 1 јула, који тога дана није био завршен, завршиће се по сили закона 15 августа

када се завршава судски одмор, онај пак рок којег је почетак тока пао у време судског одмора почиње тећи тек 16 августа“.

Потребно је стога без обзира на јасност и прецизност овога прописа једним излагањем потенцирати вољу законодавчеве садржину у њему. Или, да се изразимо јасније, треба нагласити прави смисао § 320 Грађанског парничног поступка, и то нарочито његовог првог става.

Ако за моменат узмемо у обзир целу садржину § 320 видећемо, да се у његовом првом ставу нормира утицај судског одмора на рокове, који већ теку или ће током судског одмора почети тећи, док се у другом ставу означају они рокови на које судски одмор нема утицаја. Строго узевши, о овим би се одељцима могло и посебно говорити, у посебним чланцима, али ми остајемо при већ изјављеној намери, да прави смисао § 320 нагласимо у целини.

А) Први став.

Код првог става пада у очи одмах то, да се говори о продужењу рока било за цело време или за преостали део судског одмора. Да ли ће рок бити продужен за цело време или за преостали део судског одмора зависно је од тога, кад пада почетак рока у односу на судски одмор. Ако почетак судског одмора пада у време док тече рок, или да се изразимо на други начин, ако је рок почео тећи а није се завршио пре почетка судског одмора, онда ће се рок продужити за цело време трајања судског одмора. Напротив, ако почетак рока пада у време одмора који још преостаје рок ће почети тећи тек по истеку суд. одмора. И код првог и код другог случаја важно је то да се рок продужује.

Познато је да судски одмор траје од 1 јула до 15 августа закључно сваке године. Дакле судски одмор траје 46 дана. Према томе, рок ће се у оним случајевима где судски одмор има утицаја на продужење рока, моћи продужити највише за 46 дана. Према томе, рок ће се у оним случајевима где судски одмор има утицаја на продужење рока, моћи продужити највише за 46 дана, а најмање за један дан. Кадгод почетак судског одмора пада у време док тече рок, на који судски одмор има утицаја, рок ће се продужити за свих 46 дана одмора. Напротив, ако почетак рока, на који судски одмор има дејства, пада у време судског одмора, рок се може продужити највише за 45 дана а најмање за 1 дан, што је зависно од тога у које време судског одмора пада почетак рока. Ако почетак рока пада ближе почетку судског одмора продужење рока ће бити дуже. И обратно, уколико почетак рока пада ближе крају судског одмора рок ће се услед утицаја судског одмора продужити на краће време.

Све ово може бити изражено и простије: да рокови, на које судски одмор има утицаја, за време трајања судског одмора не теку. Значи, ако су почели тећи, наступом судског одмора

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unilib.rs

престају даље тећи и истеком судског одмора продужују се у своме току и настављају се даље од дана, где их је судски одмор својим наступом прекинуо. Они рокови, чији почетак пада у време судског одмора, не почињу ни тећи за време судског одмора већ тек са првим даном по истеку судског одмора.

Примером смисао прописа § 320 биће још боље објашњен. Узећемо, да је у питању рок за правни лек — позив или ревизију — у редовном грађанском спору. Познато је да рок за изјаву позива или ревизије износи 15 дана. Странка, односно њен заступник, примила је пресуду позивног суда 25 јуна текуће године. Од следећег дана — 26 јуна — тече јој рок за изјаву ревизије. До почетка судског одмора — 1 јула — протећи ће пет дана. За време судског одмора рок неће тећи, односно он ће за 46 дана судског одмора бити продужен. По истеку судског одмора рок ће се у своме току наставити даље од дана где је био прекинут услед наступа судског одмора тако, да ће 16 август бити шести дан рока и рок ће истећи даном 25 августа под претпоставком, да тај последњи дан рока није празник или недеља. Другим речима рок ће у том случају износити 15 дана + 46 дана судског одмора, укупно 61 дан. Други случај. Пресуда позивног суда примљена је 10 јула текуће године. Рок за изјаву ревизије од 15 дана почеће тећи тек првим даном по завршетку судског одмора. Како до краја судског одмора преостаје још 36 дана, то ће рок у том случају износити 51 дан ($15 + 36 = 51$), и истећи ће 30 августа под претпоставком да тај последњи дан није празник или недеља.

Б) Други став.

У овом ставу, као што смо већ нагласили, нормирају се они рокови на које судски одмор нема утицаја.

Ту пре свега долазе сви рокови у феријалним стварима без обзира на то да ли су преклузивни или прости. Феријалне ствари текстуелно су наведене у § 318 Грађ. пар. пост., те их ми овде нећемо понављати. Нагласићемо само још и то, да судски одмор нема утицаја само на почетак и свршетак рокова у оним феријалним стварима, које су означене у § 318, већ и на оне правне ствари које су у смислу § 319 Грађ. пар. пост. проглашене феријалним. То су правне ствари, које је претседник, старешина респ. његов заменик својом одлуком, због њихове важности, од случаја до случаја прогласио феријалним. Даље, и оне неферијалне ствари, које су или одлуком суда у смислу § 251 Грађ. пар. пост. или још у самој тужби спојене са феријалном и заједнички се извиђају, пошто и оне у том случају деле судбину феријалне ствари. Код правне ствари, која је у смислу § 319 Грађ. пар. пост. проглашена феријалном и то саопштено странкама респ. заступницима пре наступа судског одмора, не би имали ништа нарочито нагласити. Други је случај са стварима које дефинитивно постају такве током судског од-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

мора. Разумљиво је, да оне такве постају тек од дана кад је странкама односно заступницима извршено саопштење одлуке о проглашењу за феријалне, и са тим даном рокови, који су били заостали или који нису ни почели тећи, настављају се, односно, почињу тећи. Мислимо, да би требало избегавати или бар поступати строжије код проглашења неферијалне ствари за феријалну током судског одмора него код таквог проглашења пре судског одмора. Ово стога, што то може бити ако не од штете оно бар тешкоћа за странку или странке, због могуће одсутности њихових заступника током судског одмора.

Затим ту не долазе сви, већ само преклузивни рокови у поступку на основу правних лекова против пресуда због изостанка, пропуштања или признања захтева — §§ 491, 492, 494 и 538 Грађ. пар. пост. Ти строги рокови су следећи: привини рок од 15 дана, нормиран у § 558; рок за одговор на позив од 15 дана из II става § 562 Грађ. пар. пост.; затим рок за ревизију — § 599 и одговор на ревизију — § 601 ст. II — од 15 дана; рекурсни рок од 15 дана из § 615 Пар. пост.; и најзад рок од 8 дана из последњег става § 572 Грађ. пар. пост. о споразумном предлогу странака позивном суду да сам одржи усмену расправу и ствар пресуди. На све ове напред означене преклузивне резерве судски одмор нема утицаја — они и за време судског одмора теку — само тада, ако су у питању такви рокови код пресуда због изостанка, пропуштања или признања захтева.

И најзад, судски одмор не спречава да теку рокови — по правилу од 15 дана — за подношење предлога за повраћај у пређашње стање из § 212 Грађ. пар. пост. и рок од 15 дана из § 643 став III пост. за подношење приговора у мандатном поступку.

На све напред наведене рокове судски одмор нема утицаја. Судски одмор не утиче ни на почетак ни на свршетак тих рокова. Уколико су такви рокови пре наступа судског одмора почели тећи и нису завршени, они ће се у своме току продужити и за време судског одмора до њиховог истека. Ако почетак таквих рокова падне у време судског одмора они неће бити одложени до истека одмора, већ ће тећи даље све до њиховог истека исто тако, као и да нису наступили за време судског одмора већ у време ванодморскога рада суда.

Алексије Мишровић, судија Окружног суда — Ужице.

Да ли је слободно судијско уверење ојрничено у погледу оцењивања доказа и ако јесте — када је?

Према самом тексту § 368 Гр. п. п. суд цени доказе по слободном уверењу, у колико није што друго наређено осталим

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNI

§§ Гр. п. п. Дакле, према овоме, слободно оцењивање доказа ограничено је само у појединим случајевима где је то у наведеном закону наређено. Међутим из једне правне ствари расправљане пред све три судске инстанције, коју ћемо навести, види се, да Касациони суд решава противно наређењу § 368 Гр. п. п.

Тужилац С. у тужби својој навео је, да је до 1928 године радио браварски посао под својом фирмом, а од тада продужен је посао у истој радњи под фирмом његова сина туженика Б. У радњи радили су заједно са његовим — тужиочевим алатом. Од 1935 год. туженик Б. не поступа лепо са њиме, те је с тога приморан поново отворити радњу под својом фирмом. Али му туженик Б. не да алат из радње, за који тврди да је његов. Стога је тражио, да суд пресуди: да има право својине на спорном алату итд. За доказ својих навода позвао се на сведоке и са слушање странака.

Туженик Б. не признаје тужбене наводе и тврди, да му је спорни алат дат у накнаду за његов дванаестогодишњи рад у радњи тужиочевој. Навео је да је тужилац, који му је отац, био пред стечајем приликом промене фирме и да му је том приликом дао у својину спорни алат као накнаду за његов дванаестогодишњи рад у очевој радњи итд.

Срески суд у Ужицу по овој правној ствари 13 маја 1936 год. П. 111/36 пресудио је: „Тужилац С. има право својине на алату, који се налази у радњи туженика Б. итд.“

Разлози уз ову пресуду среског суда следећи су: „Суд је нашао, да је тужбени захтев уместан, са разлога: између парничара било је спорно да ли је тужилац спорни алат дао туженику као накнаду за његов рад за време од 1916—1928 год., или му га је дао на послугу с тим да се налази у његовој радњи, да би на тај начин поменути алат спасао од престојећег стецишног поступања пред крај 1928 године. О поменутој спорној чињеници саслушана су оба парничара, па је тужилац остао при тврђењу да је туженику Б. спорни алат дао на послугу како је то напред речено, а туженик је напротив остао при исказу да је тај алат од тужиоца добио као накнаду за свој дванаестогодишњи рад. Брижљиво оцењујући у см. § 474 Гр. п. п. све околности које утичу на већу или мању веродостојност једне или друге странке, суд је стекао уверење да је вероватнији и ближи истини исказ тужиочев због тога, што је неоспорно тужилац у времену када је спорни алат прешао у државину туженикову био пред стечајем, а међутим тужилац и туженик су отац и син, па је с обзиром на то мало вероватно да је пре тога између њих био неки нарочити уговорни однос о награди туженика за његов рад у тужиочевој браварској радњи.“

Па ипак, да би се ствар извела на истину, Суд је, уверен да се туженик Б. неће заклети на његове наводе, њему закључком наложио заклетву о наведеној спорној чињеници. После тога туженик Б. је опет остао при својим тврђењима па је се наиста и закleo. Суд је и после његовог исказа под заклетвом,

а ценећи га у смислу § 368 Гр. п. п. по слободном судијском уверењу, стекао утисак да туженик Б. неистину говори, па је с обзиром на то а сматрајући да је доказано да је тужилац туженику Б. спорни алат дао само на послугу, пресудио како је то у диспозитиву ове пресуде казано, имајући у виду прописе §§ 582—585 Грађ. зак.“

По призиву туженика Б. Окружни суд у Ужицу, усвајајући призив, својом пресудом Пл. 61/37 од 27 априла 1937 год. преничио је првостепену пресуду тако, да је тужилац С. одбијен од тужбеног тражења са разлога: „Из изјава парничних страна датих пред првостепеним судом утврђена је чињеница, да је тужилац туженику предао спорни алат, туженик протоколисао фирму на своје име и тужилац престао самовласно да ради. И у извођењу доказа на који је начин алат уступљен туженику, да ли онако како тужилац или тужени преставаља суд је по оцени свих доказа односно веродостојности исказа и једне и друге парничне стране имао и да одлучи којој парничној страни има да поклони вере, ако још свој исказ и под заклетвом да. Према записнику расправе види се, да је првостепени суд овако поступио. Међутим, првостепени суд је погрешно када тек после положене заклетве туженога на дати исказ нашао — да истом не може поклонити веру као неистинитом с обзиром на § 368 Гр. п. п. Ово још тим више, што у разлозима наводи да је баш туженику заклетва и наложена, јер суд је веровао да се на дати исказ неће заклети.“

По нахођењу овога суда пак, по зак. прописима који регулишу када и под каквим околностима једна странка има да се саслуша под заклетвом, као и циљу коме се заклетвом тежи, првостепени суд је противно смеру и духу овога доказног средства поступио кад је на преставаљени начин нашао, да је исказ туженика под заклетвом без доказне вредности.

Напротив, кад о спорној чињеници стоји факат да је туженик под заклетвом саслушан, да је после заклетве и умро, имају се узети истинитим оне чињенице, на које је заклет. Јер о спорној ствари само се једна странка има под заклетвом саслушати.

Стога се призив тужене стране изјављен у овоме смеру, као на закону основан, има и уважити и поступити како је у диспозитиву означено итд.“

По ревизији тужиоца С. Касациони суд закључком свога II грађ. већа Рев. 1433 од 18 новембра 1937 год. уважио је ревизију тужиоцеву, пресуду призивног суда Пл. 61/37 од 27 априла 1937 год. укинуо и ствар вратио призивном суду на поновну расправу и одлуку са разлога:

„Испитујући пресуду призивног суда у смислу § 598 Гр. п. п. поводом ревизије тужиоца Касациони суд је нашао:

Заступник тужилачке странке у своме ревизијском писмену добија у целини пресуду призивног суда са ревизијских разлога из т. 2, 3 и 4 § 597 Гр. п. п. у следећем: Што је призивни суд погрешно поступио и погрешно схватио ову правну ствар

WWW.UNILIB.RS

када је преиначио пресуду првога суда, јер је први суд правилно удовољио тужбеном захтеву и ако је туженик Б. као странка саслушан под заклетвом, а тужилац С. без заклетве.

Погрешно је призивни суд не саслушавајући ни тужиоца као странку преиначио пресуду првога суда налазећи да се мора поклонити вере исказу туженог.

Оцењујући предње ревизне наводе Касациони суд је нашао, да је основан ревизиони навод погрешне правне оцене § 597 т. 4 Гр. п. п. јер не стоји гледиште призивног суда да је први суд погрешно, кад казивању туженог под положеном заклетвом није поклатио вере. Ово са разлога, што по § 476 Гр. п. п. прописи о доказивању сведоцима примењују се и на извођење доказа саслушањем странака у колико у глави о доказу саслушањем странака није што друго наређено те према томе и овде важи начело слободног судијског уверења — § 368 Гр. п. п. за оцену овог доказа као и за оцену доказа саслушања сведока — § 423 Гр. п. п. Колико ће дакле суд саслушањем странке, без заклетве или под заклетвом, бити уверен у истинитост чињенице која се саслушањем имала доказивати, оставља се суду на слободну оцену по § 368 Гр. п. п.

Према оваквом стању ствари Касациони суд је по § 604 од IV Гр. п. п. донео диспозитивну одлуку, јер призивни суд није улазио у оцену чињеничног стања, већ је само донео пресуду на основу погрешног схватања о оцени доказа саслушањем странака“.

Према овом изнетом правном схватању Касационог суда, које је по § 605 Гр. п. п. обавезно за призивни суд, призивни суд је својом пресудом Пл. 61 од 19 априла 1938 године потврдио првостепену пре

Нас интересује, као што смо горе навели, одлука, односно правно схватање Касационог суда, које је обавезно за призивни суд, па ћемо настати да укажемо на незаконитост овога схватања, које је према тексту самих законских прописа, по нашем мишљењу, погрешно; а узгредно ћемо се позвати и на правно схватање првога и другог суда са потребним коментаром.

Из првостепене пресуде види се, да је првостепени судија извео доказ саслушањем странака о спорним чињеницама, пошто испитани сведоци нису могли ништа посведочити о спорним чињеницама. У овом случају доказ саслушањем странака као супсидиарни доказ испао је једини и главни доказ, пошто доказом, који је претходио овом доказу као супсидиарном, нису утврђене, односно доказане спорне чињенице. Саслушање странака наређено је према томе у смислу § 467 Гр. п. п.

Сад настаје питање: да ли је првостепени судија извео овај доказ саслушањем странака како је то наређено овим законом у глави VII? — На овако постављено питање, а према разлозима саме првостепене пресуде, намеће се сам одговор — не. Напротив, првостепени судија при извођењу доказа саслушањем стра-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нака учинио је једну грубу грешку, која је сасвим и очигледно противна горе наведеној глави, у којој је лепо и јасно речено како се изводи овај доказ и како се он по том цени у см. §§ 476, 423 и 368 Гр. п. п. Овако грубу грешку, да не речемо самовољу, санкционисао је Касациони суд својим закључком, који је горе изнет у целости, давши у њему своје онако правно схватање, које је за ниже судове обавезно.

Према прописима у глави седмој Гр. п. п., а нарочито према наређењу у § 474 овога закона — суд има да брижљиво оцени по свом слободном уверењу, а с обзиром на све познате му околности, која му од саслушаних странака без заклетве улева веће поверење у истинитост свога исказа. Дакле овде је суд, одн. судија суверен према § 368 Гр. п. п. у избору коју ће странку саслушати под заклетвом. Овде одлучује моћ суда, одн. судије и способност да оцени који му је исказ од саслушаних странака без заклетве, ако тиме није дошао до истинитости спорних чињеница, вероватнији, па да ту странку са вероватнијим исказом на тај исказ и закуне, а никако ону странку, чијем исказу не верује. Према овоме очигледно је да је по самом закону за суд — судију главна личност странке, а не сама заклетва, коју личност избира суверено по свом слободном уверењу. Кад суд стекне уверење да је исказ једне странке вероватнији од другог исказа, онда да би то своје уверење још појачао одређује да се та странка са вероватнијим исказом и закуне. Према овоме овим зак. прописом изречно је наређено коју ће странку суд, одн. судија под заклетвом саслушати, ако до заклетве дође. Овим зак. прописом, нити пак ма којим другим, није предвиђено да судија може шиканирати странке по свом слободном уверењу. Зар не?

У разлозима првостепене пресуде стоји: „Брижљиво оцењујући у см. § 474 Гр. п. п. све околности које утичу на већу или мању веродостојност једне или друге странке, суд је стекао уверење да је вероватнији и ближи истини исказ тужочев због тога што је неоспорно тужилац у времену итд. Па ипак, да би се ствар извела на чистину, суд је, уверен да се туженик Б. неће заклетати на његове наводе, њему закључком наложио заклетву о наведеној спорној чињеници итд.“

Када овако ствар стоји — питамо се зашто се судија у овим разлозима позвао на § 474 Гр. п. п. када је поступио противно изречном наређењу у овом §-у тиме, што није под заклетвом саслушао тужиоца, а не туженика, коме унапред није веровао. Зар ово није шикана од стране суда? Законодавац ово није желео када је донео § 474 Гр. п. п. што је ван сваке сумње.

По § 366 Гр. п. п. правна је претпоставка, да је истина оно што једна странка под заклетвом потврди, док се противно не докаже. У конкретном случају чиме је тужилачка странка побила наводе туженика, на које је заклет, сем голим тврђењем? Зар у овом случају првостепени судија није поступио противно и §§ 366 и 368 Гр. п. п.?

По § 368 Гр. п. п. суд цени доказе по слободном уверењу, у колико овим законом није што друго наређено, а у последњем одељку овога §-а стоји, да ће суд побуде, услед којих је дошао до свог уверења, навести у разлозима одлуке. Према томе првостепени судија није овако поступио, јер није навео побуде зашто је веровао тужиоцу без заклетве, а није веровао туженику под закљетвом, када других доказа није било. Ово тим пре кад је у см. § 366 Гр. п. п. морао веровати туженику пошто је на свој исказ и заклетву положио, док се противно не докаже. Из овога јасно произилази, да је првостепени судија поступио противно §§ 366 и 368 Гр. п. п.

Призивни суд, по нашем мишљењу, преиначујући првостепену пресуду правилно је поступио, јер су разлози уз ову пресуду на закону основани. Истина овим се разлозима може приговорити у толико, што призивни суд налази, да се редовно мора веровати оној странци, која је положила заклетву. — Не. Напротив, суд не мора веровати оној странци, која је на свој исказ и заклетва, само ако има доказа о противном, које он цени по слободном уверењу у см. § 368 Гр. п. п. Али суд не може само то навести, да не верује странци, која је положила заклетву, а верује другој без заклетве, не наводећи побуде за такво своје уверење.

По овоме што смо до сада изнели јасно је, да је одлука првостепеног суда незаконита, јер је донета противно наређењу у § 368 Гр. п. п., а одлука призивног суда правилна, али је ово све споредно, нас интересује само одлука Касационог суда као последње судске инстанције, као што смо то већ напред навели.

По ревизији тужиочевој Касациони суд је уважио ревизију, укинуо призивну пресуду и предмет вратио на нову расправу и одлуку, са разлога напред наведених уз закључак Касационог суда. Овакви разлози пре свега на закону су основни, али се не могу применити на чињенично стање у првостепеној пресуди, одн. призивној пресуди. У § 474 Гр. п. п. изречно је речено да ће суд саслушати под закљетвом ону странку, које му је исказ, без заклетве, веродостојнији. Овим је §-ом изречно забрањено да суд заклиње ону странку, чијем исказу у напред не поклања веру. У конкретном случају првостепени судија је, како је то већ напред наведено, заклео тужену странку верујући да се она неће заклетви, пошто је унапред стекао уверење, да је вероватнији и ближи истини исказ тужиочев, коме и поред оваквог уверења није наложио закључком заклетву. Према томе очигледно је да је поступљено противно § 474. Гр. п. п. Па кад ово стоји — онда се питамо: да ли су после овакве грубе грешке првостепеног судије, виши судови овлашћени да у смислу §§ 476, 423 и 368. Гр. п. п. цене исказе по своме слободном уверењу?

У § 476. Гр. п. п. речено је да ће се прописи о доказивању сведоцима примењивати и на извођење доказа саслушањем странака, у колико у овој глави није што друго наређено. Дакле, према овоме, ако је доказ саслушањем странака спроведен у

свему како је наређено у глави о доказу саслушањем странака, онда се тек има ценити овај доказ по слободном уверењу у смислу горе наведених параграфа. У противном овај се доказ не може ценити по слободном уверењу по самом тексту §§ 476 и 368. Гр. п. п. Према томе мислимо да је погрешно правно схватање Касационог суда кад у разлозима свога закључка вели: „Колико ће дакле суд саслушањем странака без заклетве или под заклетвом, бити уверен у истинитост чињенице која се саслушањем имала доказати, оставља се суду на слободну оцену по § 368. Гр. п. п.“ Напротив, овај се доказ цени по слободном уверењу под условом да буде изведен онако како је то наређено у глави о саслушању странака, односно у § 474. Гр. п. п. У конкретном случају овај услов није испуњен, јер је поступљено противно наведеном зак. пропису тиме, што је заклета странка, чијем исказу суд унапред није веровао. Поред овога није било других доказа сем доказа саслушањем странака, а није имало ни неких других чињеница суду познатих — § 365. Гр. п. п., које би навеле суд да поверује исказу тужиоцем без заклетве, на супрот исказу туженога под заклетвом, што је у смислу § 368. Гр. п. п. дозвољено. Па кад овако ствар стоји онда је погрешно мишљење Касационог суда да се у смислу § 368. Гр. п. п. може поклонити вера тужиоцу без заклетве, иако се туженик на свој исказ заклео, а да се за овако уверење — побуду не даду разлози у смислу § 368. од III. Гр. п. п. Ово тим пре што је у смислу § 366. Гр. п. п. правна претпоставка, да је странка, која је заклетву на свој исказ дала, посведочила истину и овај факат стоји све дотле док се противно не докаже. Сад се питамо: чиме је и којим је околностима утврђено, да је тужеников исказ лажан? — ничим. Исказу туженикову под заклетвом суд је био дужан поклонити веру баш на основу § 368. Гр. п. п., док се противно не утврди.

Из овога јасно излази да Касациони суд ствара праксу противну закону, која, ако се одомаћи, омогућује злоупотребу судијске власти... Стога је неопходно потребно увести систем противразлога и то да противразлоге дају призивни судови, па ма то био окружни суд или апелациони, јер би се тиме корегирала погрешка схватања појединих одељења Касационог суда, или би нижи судови били убеђени у своја погрешна правна схватања при доношењу призивних одлука по правном схватању Опште седнице Касационог суда на противразлоге призивног суда. Дакле од ове установе била би двојака корист, а што је најглавније постигла би се већа правна сигурност но што је данас.

Најзад морамо овде напоменути, да би врло радо чули и мишљење неког од чланова Касационог суда, који су учествовали у доношењу горе наведеног закључка, јер би нас он можда уверио у погрешност нашег правног схватања по овој ствари*.)

*) Примедба. — Веома је редак случај, да суд ставља на пробу парничаре као што је то учинио Срески суд у Ужицу у горњем спору. То

не само да није уобичајено, већ није ни дозвољено. Суд нема права да досуђује заклетву оном парничару, коме не верује под изговором да се тај парничар неће заклети, па ће с тога парницу добити онај парничар чијем исказу суд верује зато што противник није положио заклетву. У конкретном случају суд се преварио: противник је положио заклетву на одређену околност, али парницу је ипак изгубио, јер му суд и поред положене заклетве не верује. Дакле, за овог парничара резултат је исти: положио или не положио заклетву он парницу губи.

Поступак судски, дакле, противан је обичној логици и нормалном току ствари. Он је крајње неуобичајен и као такав вероватно усамљен. Радовали би се када би нам се са ма које стране нешто слично саопштило. Али овакав судски поступак и крајње је незаконит. Њега никако не покрива слободно судско уверење прокламовано у § 368 гр. п. п., на који се законски пропис суд позива у образложењу своје одлуке. Тај законски пропис почиње са: „У колико није овим законом што друго наређено, има суд.... по слободном уверењу оценити.....“ итд. У § 474 ГРПП налази се баш то друго наређење које ограничава судску слободу у оцени доказа, јер се тамо каже: „Суд ће, брижљиво оцењујући све околности, а нарочито оцењујући већу или мању вероватност исказа једне и друге странке, донети закључак, која ће се од странака саслушаних без заклетве саслушати под заклетвом о спорној чињеници“. То значи, да ће суд, до одлуке о томе коју ће странку саслушати под заклетвом, слободно одлучити и оценити чији је исказ од саслушаних странака без заклетве веродостојнији, па ће такву странку саслушати под заклетвом. Када једанпут одлучи да странку саслуша под заклетвом и када та странка заклетву положи на околност одређену од суда, престаје слободно судско расуђивање о исказу датом под заклетвом: он се мора узети као веродостојан и на основу њега мора се донети пресуда. Ако странка којој је наложен исказ под заклетвом, исту не положи суд чак није властан, да досуђује заклетву противној странци на противну околност, — 473 ГРПП, већ ће то одбијање слободно ценити, — § 477 ГРПП. Друкчије није ни могло, ни смело бити. Ако странка да лажан исказ пред судом под заклетвом, та странка ће одговарати пред кривичним судом за кривоклетство. Али све док се то кривоклетство не утврди и то по кривично-правним методама, грађански поступак мора се завршити под претпоставком: да је странка саслушана под заклетвом дала истинит исказ.

Како пак суђење изгледа кад је страшна деградација за странку која када полаже заклетву не зна да је суд само ставља на пробу и у напред одређује да ће изгубити парницу било да заклетву положи или не, није нам потребно нарочито истицати. Мислимо, да не претерујемо ако кажемо, да суд нема право да на горњи начин третира странку, јер без обзира да ли ће парницу добити или изгубити, она у парници не може бити деградирана или стављана на пробу. Сем тога, суд нема права да странку којој не верује, досуђивањем исказа под заклетвом, гура у кривично дело, које би се у току судског поступка могло појавити. Зато суд странку којој не верује никад не заклиње као што никад не заклиње ни сведоке којима не верује. Према томе, самим тим што је суд једној странци досудио исказ под заклетвом, у напред је одлучио да јој верује под условом да заиста положи заклетву на одређену околност. Чак и ако не положи заклетву суд јој може веровати под условом да овај свој поступак оправда разлозима које суд прихваћа. Међутим, у спорном случају налазимо се у једној парадоксалној ситуацији: да суд странци којој досуђује саслушање под заклетвом у напред не верује, да је ставља на пробу у уверењу да неће заклетву положити, па када ипак она заклетву положи, њеном исказу не верује, а исказ дат под заклетвом није оборен у кривичном спору за кривоклетство, који није ни могао бити покренут. Наш ГРПП који предвиђа многе могућности и немогућности ипак овакву немогућу правну ситуацију не предвиђа и не допушта. У противном дошао би у противуречност са самим собом.

Др. Видан О. Благојевић
адвокат.

Никола М. Радовић, адвокат — Београд.

Правни карактер потраживања Државне хипотекарне банке

Државна хипотекарна банка по природи свога пословања јесте једна новчана установа, која као и многе друге новчане установе, помаже развитак привредног живота наше земље. Још у почетку треба нагласити, да Државна хипотекарна банка није обична новчана установа. По начину свога постанка, по одређеном јој делокругу рада, по правима и повластицама, која су овој установи призната једним специјалним законом, Државна хипотекарна банка јесте једно привредно предузеће саме државе. Из одредбе чл. 4 Закона о уређењу Управе фондова јасно се види веза између државе и ове њене новчане установе. Ту везу најочитије карактерише поменута одредба закона по којој држава јамчи за све обавезе Државне хипотекарне банке. Овим законским прописом као и многим другим одредбама тога специјалног закона, дата је слика Државне хипотекарне банке као једне државне новчане установе.

Општа потреба која је изискивала појаву ове новчане установе, налагала је специјални положај, што јој је и најзад признат Законом о уређењу Управе фондова. По овом Закону, Државној хипотекарној банци дата су извесна права и повластице. Тако на пример књиге Државне хипотекарне банке и изводи из њих оверени имају важност јавних исправа — чл. 47 Закона о уређењу Управе фондова. За наплату свога потраживања Државна хипотекарна банка има право првенствене наплате из имања, које јој је дато у залогу, изузимајући само дугујућу порезу на том имању за последњу годину — чл. 48 Закона о уређењу Управе фондова. Сем тога дотична установа има право да сама преко својих органа изврши продају заложеног имања, и да из добивене цене наплати своје потраживање. И најзад имања оних дужника Државне хипотекарне банке који падну под стечај, налазе се у једном нарочитом положају различитом од положаја имања оних презадужених лица, која нису дужници Државне хипотекарне банке. Тако сва имања стецених дужника, која служе као залога за обезбеду тражбина Државне хипотекарне банке, не улазе у стецинску масу, нити се на та имања примењују прописи Стечајног закона — чл. 62 Закона о уређењу Управе фондова.

Та права и повластице што су дата Државној хипотекарној банци једним специјалним законом код многих стварају забуну и пометњу када се поведе реч о правном карактеру потраживања ове новчане установе.

Врло често се дешава да појединци и поједине државне установе третирају потраживање Државне хипотекарне банке као државно потраживање, дакле, као потраживање које држави припада из односа власти. Полазећи од тог становишта, том по-

траживању признају како право првенствене наплате, тако и сва остала права и повластице, која су призната државним потраживањима специјалним законским прописима. Тако на пример држави је признато право првенствене наплате за дугујућу порезу по чл. 146 Закона о непосредним порезима. Исто тако држави је признато право првенствене наплате за таксе, које је извесно лице обавезно да плати — чл. 32 Закона о таксама.

Међутим из саме природе потраживања Државне хипотекарне банке јасно излази да је оно приватно правног карактера и да оно не може нити сме да ужива оне привилегије, које су признате само државним потраживањима што потичу из односа јавне службе. Различна схватања о природи правног карактера потраживања Државне хипотекарне банке, јавила су се у одељењима Државног савета. Тако једно одељење при расправи поводом извесног спорног случаја стало је на гледиште, да потраживање Државне хипотекарне банке ужива бенефицију као и свако друго државно потраживање и да се за његову наплату може ставити забрана административним путем у висини допуштеној за наплату државних потраживања. Друго пак одељење Државног савета у сличним случајевима стало је на супротно гледиште. Наиме да потраживање Државне хипотекарне банке није државно потраживање. Услед тог нејасног схватања и разумевања правне природе потраживања Државне хипотекарне банке, дошло је и до Опште седнице Државног савета, која се тим питањем занимала и најзад донела једно правилно решење. У образложењу тога свога решења Државни савет у својој Општој седници стао је на једно правилно гледиште у томе, да је потраживање Државне хипотекарне банке приватно правног карактера. Тај проблем о изналажењу правне природе потраживања Државне хипотекарне банке нашао је дакле своје правилно решење пред највишим административним судом, наиме у одлуци Опште седнице Државног савета од 31 маја и 3 јуна 1938 год. бр. 15075/38.

Из самог основа потраживања Државне хипотекарне банке као и из оних права и повластица, која су овој установи призната специјалним законом, не може се извести закључак, да је потраживање Државне хипотекарне банке, државно потраживање. Следствено томе отпада и свака помисао да се том потраживању призна ма каква друга привилегија сем оних, које су предвиђене у Закону о уређењу Управе фондова.

При просуђивању правне природе потраживања Државне хипотекарне банке треба пре свега поћи од те поставке да је та банка једно привредно предузеће, једна новчана државна установа. Поред тога треба имати у виду да се главно пословање ове установе, састоји у давању зајмова на непокретна добра, што и сам назив ове установе то потврђује. Готово сва њена потраживања потичу из односа зајма. Сама природа тога пословања одређује и карактер потраживања Државне хипотекарне банке, односно карактер обавеза њених дужника. То посло-

вање и из њега проистекле обавезе јесу резултат посебних приватно правних односа. Стварање тих односа бива драговољно између Државне хипотекарне банке и њених комитената дужника. Држава као власт нити се појављује нити има ма каквог удела у креирању тих правних послова, које обавља једна државна новчана установа као привредно предузеће. Стварање тих правних односа и закључивање извесних правних послова између Државне хипотекарне банке и њених комитената, врши се слободном вољом уговорача: зајмодавца и зајмопримца. У кругу тога пословања воља уговорача је суверена. Њихова узајамна права и дужности, која су настала путем слободног договора и споразума просуђују се по прописима приватног права, који прописи не праве никакву разлику између Државне хипотекарне банке и њених комитената, као странака. Сама та чињеница јасно показује да је потраживање Државне хипотекарне банке приватно правног карактера.

Из права и повластица која су дата Државној хипотекарној банци специјалним законом јасно излази да потраживање Државне хипотекарне банке није државно потраживање. Ово због тога што та њена потраживања не потичу из односа јавне службе, у коме се Државна хипотекарна банка појављује као орган власти, већ из односа обичног приватно правног пословања између ове државне установе и других лица њених комитената у давању потребног им кредита.

Када се говори о повластицама Државне хипотекарне банке и евентуалном утицају тих повластица на правну природу потраживања те новчане установе, треба се дотаћи и оних повластица, које су дате разним новчаним заводима по Закону од 24 септембра 1871 год. По томе закону надлежни министар има право, да изузетно од постојећих законских опредељења пружи извесне повластице појединим новчаним заводима. Тако на пример путем тих повластица признаје се право новчаном заводу, да по истеку рока без судске помоћи наплати своја потраживања, из новца и ствари који су му дати као залога.

Због ових повластица, које су новчаним заводима признате специјалним законом, не могу њихова потраживања мењати свој приватноправни карактер. Погрешно би било кад би им се ван тога дао ма какви други карактер који та потраживања немају.

Погрешно схватање о правној природи потраживања Државне хипотекарне банке дошло је још и због погрешног тумачења одредбе чл. 117-е Закона о уређењу Управе фондова, која говори о проширењу дотичног закона на целокупну територију Краљевине Југославије. Због различитих закона о извршењу и обезбеђењу, који су били на снази у појединим правним подручјима до ступања на снагу заједничког Закона о извршењу и обезбеђењу, ограничена је била важност одредбе чл. 53 Закона о уређењу Управе фондова само на територији предратне Краљевине Србије. Овом одредбом признато је право Државној хипотекарној банци да наплату свога потраживања вр-

ци преко својих органа из заложеног јој имања. Међутим по одредби чл. 117-е њено право не простире се и на остале покрајине. Али у место тога Државној хипотекарној банци признато је право првенства и неодложиве наплате њенога потраживања административним путем из заложеног имања.

Та одредба која пада у прелазна наређења Закона о уређењу Управе фондова највише је унела забуну при просуђивању правног карактера потраживања Државне хипотекарне банке. Наиме, погрешно се схватио значај и домашај ове законске одредбе. Пре свега изгубило се из вида, да је ова одредба убачена у прелазна наређења самога закона. Поред тога важно је још и то напоменути да се том одредбом не установљава неко особено право или повластица за Државну хипотекарну банку, мимо оних права и повластица о којима се говори у отсеку под III Закона о уређењу Управе фондова. Став други чл. 117-е поменутог закона служи само као објашњење за важност и примену одредбе чл. 53 Закона о уређењу Управе фондова у осталим покрајинама наше државе, јер дотични законски пропис имао је обавезну снагу само на територији предратне Краљевине Србије.

Да је погрешно схваћен значај и домашај става другог чл. 117-е Закона о уређењу Управе фондова најбољи доказ зато пружа сам текст одредбе, која гласи:

„Одредбе чл. 53. Закона о Уређењу Управе Фондова, имају обавезну снагу само за досадашњу Краљевину Србију. У осталим покрајинама потраживања Државне хипотекарне банке уживају право првенства и неодложне наплате административним путем, тако да је Државна хипотекарна банка овлашћена да доспеда плаћања извршује егзекутивним путем преко надлежних власти“.

Међутим када се узму у обзир све околности на које смо овде указали можемо извести један једино правилан закључак. Наиме овај закључак састојао би се у томе, да је потраживање Државне хипотекарне банке, по својој природи и намени потраживање приватно правног карактера и као такво оно нема никаквих нарочитих предности над потраживања осталих приватних лица. У појединим пак случајевима код којих се појављује као спорно питање првенства у наплати између потраживања Државне хипотекарне банке и потраживања осталих приватних лица, одлучује ранг и степен залогом обезбеђене тражбине из уновчене имовине, из чије се цене повериоци измирују у својим тражбинама. Према том стеченом рангу или боље рећи постигнутом реду обезбеђења повериоци се исплаћују. Ту се не прави никаква разлика по својству самих поверилаца. На ранг и степен односно ред обезбеђења не утиче што је поверилац државна новчана установа. Дакле својство повериоца индиферентно је како за природу саме тражбине, тако и за ред првенства у наплати.

Милорад В. Кукољац, судија Среског суда — Алексинац.

Садашњи проблем организације и рада наших судова

Конференција београдских адвоката одржана 29 фебруара 1940 године у Адвокатској комори у Београду бавила се питањем организације и рада у Среском суду за град Београд. Реферат који је конференцији поднео адвокат г. Миодраг Поповић, а који је штампан у званичном органу коморе „Браничу“ (свеска за март 1940 г.), констатује да је стање у суду посматрано из године у годину све горе, управо такво, да се више апсолутно не може да подноси. Из реферата се види, да је судска администрација оно, што је код судова несношљиво, и што се мора брзо уредити. Питање Среског суда за град Београд није најжалост, питање само тога суда, то је питање већине судова код нас, јер слично стање у погледу администрације наћи ће се код многих наших судова. То је дакле, један проблем, којим се треба позабавити још одмах и што пре га решити, иначе, последња реорганизација судова, стварањем среских судова у сваком месту, ради бржег и уреднијег пословања, промашиће циљ.

Због актуелности самога проблема, желимо да у овом чланку укажемо на извесне недостатке, које сматрамо најглавнијим узроком, што се овај проблем данас поставља готово код сваког суда, а не само код Среског суда за град Београд.

За неуспех рада у судовима није узрок немање довољно историја и немање довољно особља*), нити то сме бити разлог и оправдање за губљење акта, неуредно састављање и отправљање одлука, губљење правних лекова и доставница итд. Не може се ова појава у суду оправдати ни огромним бројем предмета, претрпаношћу службеника, развијеношћу правног саобраћаја и склоношћу средине за парничење. То све може да затрпа суд, да је немогуће одмах по предмету предузети поступак, али никако због тога, не сме доћи дотле, да се не зна где је предмет, да се предмет затури, или да се сасвим изгуби. Не може бити губљења акта, ни рђаве администрације, само ако се ради онолико колико се према расположивом особљу у суду може радити. Ако суд нема довољно особља, не треба да пушта у ток више предмета него што се може уредно и савесно завршити, без преоптерећења особља. Боље је урадити половину од посла, али да је то урађено добро, него одредити 25 претреса, а због неуредног достављања позива или неке друге грешке, недовршити и одложити 15 претреса. То је само нагомилавање послова, који су без резултата, а због којих ни оно послова што може да се сврши, често пута не свршава се онако како би требало.

* По буџету особља има доста, само га треба правилно распоредити и искористити.

www.unib.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Особље тада мора да жури, да се што више предмета избаци, тако да се и најозбиљнији послови морају да раде површно. Површности у раду, нарочито код суда, не сме и не треба да буде, јер тај рад је од велике важности, те и најмања грешка може да значи, један нови поступак међу странкама; вишим судовима због овога је теже да у својој надлежности решавају по правним лековима, а странке то користе као један разлог за нападање судске одлуке. Марљиво обрађена судска одлука — пресуда, решење или закључак — неће дати материјала за све то, а сем тога посао је лак и вишим судовима, странкама, па и самом првом суду, јер постоји врло мало изгледа да ће тај предмет понова доћи у рад код првог суда. Површно израђене одлуке су готово као и неизрађене, јер оне као такве не пролазе ни код странака, јер их оне најчешће не убеђују у њину основаност, (коју из ње не виде тако јасно, као из једне добро обрађене одлуке), те се жале, а код вишег суда такве одлуке лако не пролазе. Тако се ето, ствари само затрпавају, предмети се окрећу; много се предмета преко судских руку пребаци, али се мало заврши; много се више понова враћа у ток, а мање избацује као дефинитивно свршено. По враћеним предметима, поступак се понавља, сада још теже него први пут, а долазе и нови, те тако иде из дана у дан. Особље се повећава, послови се повећавају, просторије се повећавају, а суд све затрпанији и затрпанији, и никада да се види крај томе. Тако мора да буде и тако ће бити, ако се остане при досадашњем систему рада.

Ко је крив свему томе стању? Министарство, старешине и особље, или немање просторија и развијеност правног саобраћаја. Са овим елементима мора се рачунати, када се хоће да реши проблем, те да се ствари виде онакве, какве јесу, а када се то утврди, онда је лако наћи узроке неуспеха и отклонити их.

Почећемо прво од Министарства, јер је оно највиши орган судске управе. Оно поставља и распоређује особље по судовима; оно контролише; оно наређује и као највиши орган одређује све што је у вези са судовима и судским радом, да би се постигао што већи успех у раду судова. Само пак, судство као институција може се упоредити са великом задружном кућом, у којој улогу старешине има Министарство, и као што код задруге, старешина задруге, да би се показао најбољи успех, мора прво добро да познаје све своје чланове, — тако и Министарство мора да прво познаје потребе свих судова, судије и остало особље којим располаже. Мора се знати способност сваког службеника исто као и величина територије, обим послова и развијеност правног саобраћаја сваког појединог суда. Када се то зна и узме у обзир, онда се једино може учинити правилан распоред и послови у судовима ће се успешно проводити. Посао ниједан не може добро испасти, ако се добро не организује, а то значи, ако се свако не стави на своје место, да корисно и са успехом може свршити посао који му је одређен. Свако не може бити од користи на сваком месту и послу, нити један човек може има-

ти способности за сваки посао. Истина, код нас, на жалост многи не мисле тако, већ би се примили и за највеће улоге, непомишљајући ниједног тренутка да ли су за ту улогу способни. То је наша трагедија, коју појачава и чињеница, да се у овом смислу жеље многих остварују, и до изражаја долазе сви они, који у својој амбицији не виде границе, ни своје способности, ни положаја којих се примају. А такав начин одабирања кадра за водеће положаје у чиновничким звањима, не може се сматрати да ће дати корисне резултате.

Познавати дакле, особље, то је први и најглавнији услов, да се оно правилно и са успехом искористи, а без тога може да се направи само хаос, који ће бити тешко отклонити и исправити.

Да ли наше Министарство познаје особље по судовима; да ли оно зна способност и вредност његову и најзад, да ли ово игра какву улогу код распореда особља тј. да ли се о томе води рачуна у Министарству?

Раније, пре последњих десет година, у Министарству је имало чиновника, за које се тврдило, да су познавали највећи број судија и судског особља и да су знали њихову вредност. Ти чиновници су били и главни саветници Министру приликом распореда особља; они су били главни референти за постављање особља, и Министри, који су се мењали и онда, као и сада, знали су да се могу ослонити на тај реферат. Последњих десет година, најалост, не можемо рећи, да је у Министарству било на положајима референата, који су добро познавали особље судова, и који су се дуже на овим положајима бавили. У последње време, пак, на положаје, који су водећи, као начелник општег одељења, персонални референт — шеф отсека, долазили су често људи ван судске професије. Па не само да су се мењали референти, начелници и остало особље Министарства, него у последње време, баш положаји шефа персоналног отсека и начелника општег одељења су били непопуњени. Ове положаје привремено су заузимали и заузимају поједини чиновници министарства као вршилац дужности. Како се пак, врши једна дужност од чиновника, који не мисли да на тој дужности остане, или који је само привремено на њу одређен, непотребно је истицати. Резултати се виде. Главно је, да код такве ситуације ни судије најчешће не знају, ко је у коме моменту на положају начелника, а ко шефа отсека, па када судије нису у стању да упознају своје претпостављене у Министарству, искључено је, да ће Министарство познавати судије. Водећи положаји у Министарству, нарочито у последње време, служили су појединцима, да се преко њих дохвате само већег положаја у судству, а никако да се са тога положаја нешто постигне за само судство као институцију. Значи, да се и овде потврђује она појава, задовољење само личне амбиције појединаца.

Други фактор у овом проблему чини тзв. старешински кадар судова — претседници и старешине судова. То су личности које непосредно управљају судовима, врше његову организацију

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

и брину се о успеху. Природно је онда, да се на њих укаже на првом месту код овог питања, јер и само Министарство њима поверава судове, а преко њих и помоћу њих управља судовима. Неуспех суда је према томе, пре неуспех старешинског кадра, него самог Министарства. Ово резонување је и логично и тачно, а тако би требало да буде код нормалног стања ствари. Када ово кажемо, мислимо на нормално функционисање целокупног апарата у овој институцији, почињући баш од самог Министарства, па до последњег најнижег службеника ове струке, јер не треба изгубити из вида, да правилност функције сваког од њих, условљава правилно функционисање целе институције судства. Зато, да би се могао за стање у суду учинити одговорним старешински кадар, потребно је, да му се дају могућности, да сваки у своме суду буде заиста најстарији и једини који судом управља. Када му се намеће неограничена одговорност за рад и успех суда, онда му треба не само признати, него и дати неограничену власт у суду и његовој управи. Тада предлози претседника и старешина судова, њихова мишљења и сугестије морају бити од Министарства пажљиво оцењени, а одлуке које Министарство доноси, морају водити рачуна о тим мишљењима и предлозима. Незгодна је пракса, да се и поред образложеног мишљења старешине суда од Министарства то мишљење не узме у обзир, а када се још преко њега пређе и реши противно предлогу и мишљењу старешине, онда је то смртни ударац не старешини, већ самој институцији. Замислимо само, да старешина спроводећи молбу свога службеника, предложи Министарству, да се тај службеник као вредан и способан унапреди, ако је у питању унапређење, или да се службенику, који је иначе много осуствовао од дужности, не дозволи по молби осуство у одређено време, због послова у суду и томе слично, — па Министарство препорученог службеника не унапреди, а унапреди некога за кога старешина није могао дати добро мишљење, или у другом случају, службенику се ипак, дозволи осуство. Случај, који поражавајући делује и на старешину и на службенике. Старешина ће увидети колико се мало цени његово мишљење, а службеници ће стећи уверење, да препорука старешине нема важности, а обоје, да рад и истицање у савесном вршењу службе нису препорука, која може да користи. Сви ће тада тражити друге методе и начине да се у служби препоруче. У таквој ситуацији старешине не могу бити одговорни за успех суда, јер им се не даје могућност да тај успех постигну.

Ми делимо потпуно мишљење, да старешине надлештва морају бити људи, који су се у томе погледу истакли и стручном спремом, познавањем саме организације, и што је најглавније, који су довољно енергични, да би могли управљати судом и особљем. Људи попустљиви, мирни и довољно неодлучни нису за старешине; они не могу имати према особљу ауторитета; пустиће особље да ради шта хоће и како хоће, и особље их неће осећати као старешине. Међутим, старешину особље мора да о-

www.unibg.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сећа, да је он збиља старешина, да би се знао ред у суду. Ма колико да је старешина добар и колегијалан према своме особљу, какав он треба да буде, ипак, он мора пазити, да се код особља осећа да је он старешина. У колико је старешина колегијалнији према особљу, у толико они више морају и требају да воде рачуна о његовом ауторитету, и да се старају, да ову колегијалност искупе савесним вршењем службе. Тако би требало особље да поступа, али тако није, јер има случајева, где ниже особље злоупотребљава доброту старешине и постаје лабаво у послу у колико га старешина мање контролише. Ипак, ни најбоље старешине ни својим личним квалитетом, нису у стању да даду оне резултате, које би могли, ако их Министарство у томе не помаже, — а даће увек рђаве резултате, када се њихова мишљења и предлози не буду уважавали и радило још и противно. Ови разлози су довољни да оправдају и ослободе одговорности старешински кадар за неуспех у судовима, а ако се, и када се ради овако, ни најбоље старешине неће моћи помоћи.

Да ли је добро изабран старешински кадар садашњи, и колико он може бити одговоран за садашње стање судова, не желимо да овде износимо, јер то није предмет овога чланка, којим желимо да укажемо само на штетне методе евентуалног таквог рада, и његове последице. То остављамо да надлежни цене и оцене; али сматрамо, да код овога проблема потпуности ради, треба размотрити и питање судског особља, јер и оно је један врло важан фактор по истакнутом питању. Ма колико да је старешински кадар способан, да су судије способне, ако нема способног особља да разрађује и администрира у суду, онда залуду сва способност и енергичност старешине и судија. Зато архивско особље суда мора да буде доброг квалитета и о њему се мора водити рачуна. Да би се добило и имало добро архивско особље, мора се о томе водити рачуна још код самог његовог примања у службу. Погрешна је досадашња пракса, да се у Министарству правде прима све редом, само ако има и најмање квалификација по закону о чиновницима за звање службеника. Прима се са два или највише четири разреда гимназије, а то је таман довољно да су ти службеници у службу дошли као готово неписмени. Такав материјал тешко ће се корисно употребити у суду и моћи добро обрадити, да би се могао употребити за судске послове, које архивско особље суда мора да ради. Међутим, са таквим квалификацијама је највећи број архивског особља и дневничада у суду.

Судска администрација има једну специјалну своју форму, као у осталом и администрације других надлештава, али поред форме, она има и своју засебну уређеност, која је тесно везана са самом суштином судског рада, тако да погрешан рад администрације, чини погрешним и цео рад суда. То чини пак, да се судска администрација не може одвојити од стручног судског рада, као што је то могуће у другим администрацијама, па према томе, и за судску администрацију треба нарочита стручна

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.rs

спрема. Архивско особље у суду мора да зна доста законских прописа из појединих закона, више правилника за поступање у појединим поступцима, а то је обилан материјал прописан великим бројем законских параграфа, који су неопходни да би се могло правилно администрирати у судској писарници. Једном речју, архивски службеник суда мора бити упознат прилично са правом и основним правним принципима, поред великог броја правилника за поступање по појединим законским поступцима: парничном, ванпарничном и извршном поступку итд. Овај посао је врло често тежак и за оне, који су после свршених права дошли у суд, те и за њих треба доста времена и праксе да у посао уђу, а камоли за недоучене ђаке од два или четири разреда гимназије. Код таквог особља није ни чудо што се не постижу добри резултати. Ако се већ хоће и мора да у суд прима особље без нарочите стручне спреме, и то они са најмање школских квалификација, онда бар, треба дати овлашћење претседницима односно старешинама судова, да они о сваком таквом службенику, после једног одређеног времена, могу дати мишљење, да ли је тај службеник употребљив за суд, те све, који би од старешина били оцењени за неподесне у судској струци, одмах из струке уклонити. На тај начин могло би се успети, да се у суду задржи само оно особље, које ће бити од користи, а само особље би се морало трудити да покаже што боље резултате, да би обезбедило место у суду. Треба напоменути, да у овоме код старешина и код самог Министарства не треба да одлучује никакав други разлог, већ једино и само интерес судских послова, сви други обзир морају отпасти. Ако неко не може да ради у суду, онда он ту не сме да се задржи, јер ће нагомиланањем све више таквих, доћи у питање и сама институција; имаће се више штете, него ако би се неспособан одмах отпустио. Старешине које не предузимају да се неспособни службеници отклоне из суда, чине грех о савесно вршење службе, исто, као и када слабог службеника из неких обзира оцене као доброг. Грех који их чини кривцима за неуспех. Нека зато сваки старешина по најбољој савести каже мишљење за сваког службеника, а Министарство ће тада имати реч. Наравно, да и о старешинама у томе случају, мора имати некога, који ће и за њих давати реч и мишљење.

Ово би био само један начин, којим би се од особља које се прима за судове сада, издвајали они, који су бар употребљиви или ће моћи бити употребљени за послове у суду. Мислимо, да на томе не треба да остане, већ да за судске архивске службенике, треба створити услове и потребне институције, где би свршени ђаци пре ступања у судску службу, учили се стручности за ову службу, а без те претходне стручне спреме не примати никога у суд. То треба што пре регулисати, да би се побољшао кадар архивског особља и дневничара у суду, који је сада врло слаб.

Као закључак свега овога излази, да све док се води оваква

персонална политика у Министарству правде, и док се буде поступало приликом постављања и распореда особља по досадашњим методама, апсолутно је немогуће спречити појаве, које се као нежељене јављају у Среском суду за град Београд, и због којих се држе конференције и саветовања, а које се нажалост, јављају и код осталих судова.

Рекосмо оволико да се одужимо савести и служби.

ИЗ ПЕНЗИОНОГ ФОНДА

ЗАПИСНИК

IX редовне Скупштине чланова Пензионог фонда Адвокатских комора у Београду, Скопљу и Подгорици из Београда одржане 17 марта 1940 год. у згради Фонда — Дечанска ул. бр. 13/II — у Београду.

1) Претседник отвара скупштину у 10 часова пре подне и констатује да скупштина може пуноважно решавати у смислу прописа § 19 Правила, јер је присутно 39 чланова.

Скупштина бира за овераче записника и бројаче гласова: Милана Живадиновића, др. Мишка Жокаља и Луку Пешића, адвокате из Београда.

2) Пошто су извештаји о раду Управног и Надзорног одбора штампани и достављени свима члановима, то скупштина одлучује да се они не читају већ да се пређе на дискусију.

Г. Милан Живадиновић, адв. из Београда тражи објашњење о хипотекарном дугу Фонда, повраћају чланарине, ставу из Биланса који се односи на резерву за обавезе у 1940 год. и о томе у шта је уложен Фонд за отпис зграда.

Претседник даје обавештења којим се г. Живадиновић задовољава.

Пошто се нико више није јавио за реч скупштина усваја извештај Управног и Надзорног одбора и даје разрешницу за рад и поднете рачуне у 1939 год.

3) Прочитан је предлог предрачуна — буџета за 1940 год. и скупштина једногласно усваја буџет за 1940 год. у износу од 405.000 дин.

4) Правилник Потпорног фонда.

Пошто је прочитан предлог Управног одбора за Правилник Потпорног фонда и отворена дискусија добио је реч г. Милан Живадиновић, адв. из Београда који каза:

Сматра да предложени Правилник није у духу Правила Пензионог фонда уопште а специјално није у духу § 5—6 Правила, по коме се пропису оснива Потпорни фонд, те да би потпоре требало ограничити само на случајеве трајног или привременог инвалидитета тј. за случајеве из § 5 тач. 1 Правила. Адвокати и породице умрлих адвоката, који су у материјалној невољи могу се обратити за помоћ Добротворном фонду Адвокатске коморе, јер Пензиони фонд није надлежан за давање потпоре ове врсте.

Претседник поставља питање скупштини, да ли скупштина у начелу пристаје да се потпоре из Потпорног фонда могу давати у границама висине Потпорног фонда члановима и деци умрлих чланова према стварној потреби и скупштина одлучује да се потпоре имају издавати како члановима, тако и деци умрлих чланова, према стварној потреби а у границама расположивих средстава Потпорног фонда. Против ове одлуке скупштине гласао је само г. Милан Живадиновић, адв. из Београда.

Затим се прешло на дискусију о појединим члановима Правилника.

Г. Војислав Лукић, адв. из Београда сматра да је предвиђена максимална потпора у троструком износу улога мала и да би требало Управном одбору оставити одрешене руке да цени у коме се износу потпора има доделити, без обзира на висину месечних улога.

Чита се чл. 1 Правилника.

WWW.UNICIB.BE

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Милан Живадиновић сматра да се мора тачно утврдити циљ потпорног фонда, а то у чл. 1 предлога није учињено.

Г. Павле Тодоровић, адв. из Београда предлаже, да се у чл. 1 унесе: да Управни одбор по слободној оцени цени право на потпору, тако да потпора није никакво право чланова.

Г. Тодор Поповић, адв. из Рековца предлаже да се утврди шта се сматра под „стварном потребом“ и да се прецизирају услови за стицање потпоре и степен неспособности.

Г. Лука Пешић, адв. из Београда сматра да треба начелно пречистити да ли ће се потпора давати само по утврђеној неспособности члана за привређивање у смислу § 5 тач. 1 Правила или ће се усвојити принцип који је изложен у предлогу Управе. Ако се усвоји принцип из предлога Управе онда треба прихватити Правилник овакав какав је предложен.

Претседник понова пита скупштину да ли усваја у принципу да се потпоре из потпорног фонда могу издавати члановима и деци умрлих чланова и скупштина ово усваја са једним гласом против.

Чита се поново чл. 1 Правилника и после краће дискусије усваја се чл. 1 у следећој стилизацији:

„Потпоре члановима ослобођеним од плаћања улога по § 5 тач. 1 Правилника може управни одбор одобрити, по слободној оцени, а према стању Потпорног фонда, висини улога који је члан уплаћивао и стварној потреби“.

Чита се чл. 2 предлога за Правилник Потпорног фонда.

Г. Павле Тодоровић, адв. из Београда: Сматра да Управни одбор једним решењем може доделити потпору за највише једну годину дана а да се за свако продужење мора тражити нова одлука.

Г. Лука Пешић, адв. из Београда: Сматра да треба предвидети да се потпора може доделити за најдуже време од 6 месеци, с правом продужења.

Г. Радован Никодијевић, адв. из Београда: Тражи да се прецизира овај члан како не би био Управни одбор обвезан да даје потпоре за одређено време без стварне потребе.

Г. Миољуб Мишић, адв. из Београда: Сматра да су речи „време трајања“ из овог члана неодређене, па да би требало дати прецизнију стилизацију. Говори даље о тешком материјалном положају деце појединих умрлих колега. Нарочито оне деце чији су очеви улагали у Фонд по 150 дин. месечно.

Г. Милор Јокмаковић, адв. из Београда: Сматра да би потпоре требало одобравати за време док потреба траје

Претседник објашњава разлоге овакве стилизације и после споразума скупштина усваја чл. 2 у следећој стилизацији:

„Висина потпоре не може прећи троструки улог који је члан уплаћивао. Једном одлуком Управни одбор може доделити потпору најдуже за 6 месеци. За свако продужење давања потпоре мора се донети нова одлука“.

Чита се чл. 3 предлога за Правилник Потпорног фонда.

Г. др. Мишко Жоклаћ, адв. из Београда: Предлаже да се у овај члан унесе право Управе на ревидирање већ донете одлуке о додељеној потпори, па скупштина усваја чл. 3 у следећој стилизацији:

„Додељена потпора представља право чланова само за оно време за које је додељена, ако за то време постоје услови под којима је потпора додељена“.

Чита се чл. 4 Правилника потпорног фонда, који скупштина без дискусије усваја у следећој стилизацији:

„Потпора се може додељивати и деци умрлих чланова, која уживају ренту, али висина ове потпоре не може прећи висину једномесечног улога за свако дете, заједно са рентом коју већ ужива.“

Ако су деца без мајке или ова не ужива ренту месечна потпора не може прећи 1500/0 месечног улога, заједно са рентом коју већ уживају“.

Чита се чл. 5 Правилника Потпорног фонда, који скупштина усваја без дискусије у следећој стилизацији:

„Потпоре члановима Фонда који нису ослобођени плаћања улога по

§ 5 тач. 1 Правила одређују, по слободној оцени, Управни и Надзорни одбор на заједничкој седници“.

5) Претседник даје десет минута одмора ради договора чланова о избору нове Управе и после овог времена приступа се гласању путем лигџа. По пребројању гласова, бројачи гласова утврдили су следећи резултат гласања: Гласало је 34 члана, па је за избор потребно 18 гласова. Према томе изабрани су:

За претседника Управног одбора: Никола Распоповић, адв. из Београда са 32 гласа.

За чланове Управног одбора:

Момчило Јанковић, из Београда са 21 гласом, Андреја Андрејевић, из Београда са 25 гласова, Павле Тодоровић, адв. из Београда са 34 гласа, Миољуб Л. Мишић, адв. из Београда са 33 гласа, Радован Никодијевић, адв. из Београда са 34 гласа, Милан Тадић, адв. из Београда са 34 гласа, Васа Кажич, адв. из Београда са 34 гласа, Јован Велимировић, адв. из Београда са 34 гласа, Стојан Нешић, адв. из Београда са 34 гласа, Никола Радовић, адв. из Београда са 34 гласа, Станко Павловић, адв. из Смедерева са 34 гласа, Александар Вучићевић, адв. из Београда са 34 гласа. Поред тога добили су: Драгослав Стојановић, адв. из Београда 14 и Бора Атанаковић, адв. из Београда 8 гласова, али они нису изабрани с обзиром на број добивених гласова.

За Надзорни одбор изабрани су:

Радомир Милаћевић, адв. из Београда са 34 гласа, Димитрије Крчдинац, адв. из Београда са 34 гласа, Бора Каменовић, адв. из Београда са 34 гласа, Нинко Петровић, адв. из Београда са 34 гласа, Миодраг Анђелковић, адв. из Београда са 22 гласа, др. Младен Жујовић адв. из Београда са 34 гласа.

Поред тога добио је 12 гласа Војислав Лукић, адв. из Београда, али с обзиром на број добивених гласова није изабран.

За заменике чланова Избраног суда изабрани су:

Бора Н. Поповић, адв. из Београда са 34 гласа, Љубомир Радовановић, адв. из Београда са 33 гласа, Војислав Калановић, адв. из Београда са 34 гласа.

Поред тога добио је један глас Миодраг П. Поповић, адв. из Београда, али с обзиром на број добивених гласова није изабран.

За баменике чланова Избраног суда изабрани су:

Војислав Славнић, адв. из Београда са 34 гласа, Предраг Живковић, адв. из Београда са 34 гласа, Владимир Мишић, адв. из Београда са 34 гласа.

Пошто у смислу § 18 тач. 8 Правила није био поднет ни један предлог то се о томе није имало решавати, али је г. Драгутин Тасић, адв. из Скопља изјавио жељу да нова управа настане сада на што већем прикупљању млађих чланова.

Г. др. Живојин Воркапић, адв. из Београда: Сматра да би млађим адвокатима требало оставити дужи рок ради изјашњења о упису у Фонд, јер ново уписани адвокати тешко могу да одговоре обавезама одмах, а доцније се од њих траже велике формалности за ступање у чланство Фонда.

Претседник објашњава да се ово односи на измену Правила о чему данас не може бити дискусије, а у име Управе прихвата оба предлога као директиве за будући рад.

Пошто се више нико није јавио за реч то је скупштина закључена у 11,30 часова.

Секретар,

Јован М. Велимировић, адв. с. р.

Претседник,

Ник. Распоповић, с. р.

Оверачи записника,

Милан Живадиновић, с. р., др. Мишко Жокаљ, с. р., Лука Пешић, с. р.

А. Решења Опште Седнице Државног Савета
од 11. октобра 1939 год. бр. 24579/39.

I

О разумевању § 270. тач. 13. Закона о чиновницима од 31. марта 1931. год. решено је:

„Повластица из тач. 13 § 270 Ч. з., за коју је предвиђен само завршни рок: до 30 јула 1923 године, односи се на све време раније службе у Јужној Србији до тога дана, а не само на време службе после 1 јула 1920 године“.

II

О разумевању ст. 1. § 95. Закона о чиновницима од 31 марта 1931. год. решено је:

„У смислу друге реченице ст. 1 § 95 Ч. з., имање или приход од имања или личног рада жене умрлог државног службеника искључује право службеникове деце, која су без имања и прихода, на пријем двомесечних принадежности на име помоћи“.

О разумевању чл. 84 Закона о државном рачуноводству.

На основу § 13 Закона о пословном реду у Државном савету и управним судовима, изнето је пред Општу седницу Државног савета тумачење чл. 84 Закона о државном рачуноводству у погледу питања: да ли је управна власт дужна прибавити мишљење Саветодавног одбора у сваком случају кад постоји тражење сауговорача да се уговор измени или раскине на штету државе, — или може, не уважавајући тражење сауговорача, и без претходно прибављеног мишљења Саветодавног одбора, раскинути уговор без штете по државу. По овоме питању а у случају бр. 2356/38, где је један државни лиферант, стога што није могао на време извршити уговорену испоруку извесног материјала, тражио делимични раскид уговора на штету државе, па државна власт раскинула уговор на његову штету, — Државни савет је поништио решење власти стога што претходно није било прибављено мишљење Саветодавног одбора. Међутим, у случају бр. 3188/39 а код истог чињеничног стања, Савет је заузео гледиште да власт, кад раскида уговор без штете по државу, није дужна тражити мишљење Саветодавног одбора. Услед ове супротности Општа седница Државног савета је проучила изложено правно питање, па је наша:

У чл. 84 Закона о државном рачуноводству прописано је да се уговори са државом закључени не могу после на штету државе раскидати или мењати, а изузеци од тога су допуштени само по одобрењу Државног савета. Затим је у ст. 4 истог чл. 84 одређено, да ће надлежна власт која је уговор за државу закључила, кад, било по својој иницијативи или по захтеву свог сауговорача, има та одлучи о раскиду или измени уговора на штету државе, бити дужна пре свога решења прибавити од Саветодавног одбора мишљење о томе да ли су и у колико измене или раскид уговора оправдани с обзиром на извесне чињенице у закону поменуте. На концу, у ст. 6 чл. 84 прописано је да мишљење Саветодавног одбора није обавезно за дотичну државну власт.

Према овим прописима, уговор, закључен са државом у начелу се не може мењати или раскидати на штету државе, али је то ипак допуштено по изузетку. Из текста ст. 4 произлази, да потреба за одлучивањем о томе да ли се извесан уговор има изменити или раскинути на штету државе, настаје било по иницијативи државне власти која је уговор за државу закључила, било пак по захтеву другог сауговорача. У обава случаја, дакле и онда кад измену односно раскид уговора тражи приватни сауговорач о каквом је случају овде реч, мора се донети одлука о питању измене или раскида уговора, а ту одлуку доноси она државна власт која је уговор за државу закључила. Али, према тексту ст. 4 чл. 84, ова је власт „пре свога решења“ дужна прибавити мишљење Саветодавног одбора. Јасно је да се унапред не може знати какво ће то решење бити — да ли ће се захтев за измену односно раскид уговора уважити или не, — али кад закон прописује прибављање мишљења Саветодавног одбора пре решења, онда то значи да власт не може донети никакво решење —

дакле ни решење којим се захтев за измену или раскид уговора одбија пре него што прибави ово мишљење. Обавезност претходног прибављања мишљења Саветодавног одбора, поред тога што јасно произлази из законског текста, показује се, с обзиром на чињенице према којима Саветодавни одбор даје своје мишљење, још и као услов за правилност решења које се има донети. По закону, Саветодавни одбор даје своје мишљење о оправданости измене или раскида уговора „с обзиром на стање пијаце у погледу дотичне робе или материјала, као и на друге околности...“. Ови подаци пак, а нарочито о стању пијаце, потребни су управној власти за доношење решења које не може бити објективно донето без тих објективних чињеница. Стога се мишљење Саветодавног одбора показује као елемент потребан при доношењу решења, а то значи да мора бити прибављен пре решења. Овакав поступак, који произлази из самог законског прописа, потврђује се још и одредбом из чл. 626 Правилника за извршење одредаба из одељка „Б“ — уговори и набавке — Закона о државном рачуноводству.

Према ст. 6 чл. 84, мишљење Саветодавног одбора није обавезно за државну власт, што значи да га она може али не мора усвојити. Али пошто оно претставља један од елемената потребних при доношењу решења о покренутом питању измене односно раскида уговора, оно се ипак мора прибавити пре решења. Имајући ово мишљење, власт може наћи да је захтев за измену односно за раскид уговора оправдан или не. Наће ли да јесте, наставља поступак тражењем одобрења Државног савета по ст. 2 чл. 84, а ако нађе да није, доноси решење о одбијању захтева. С обзиром на то, мишљење Саветодавног одбора мора у сваком случају бити прибављено пре решења.

Са ових разлога, а на основу § 13 Закона о пословном реду у Државном савету и управним судовима, Државни савет у својој Општој седници донео је ово

Р Е Ш Е Њ Е

о разумевању чл. 84 Закона о државном рачуноводству:

„У случају кад постоји захтев саговорача да се уговор измени или раскине на штету државе, управна власт је дужна у сваком случају прибавити о њему мишљење Саветодавног одбора, и не може, док се не заврши поступак у погледу тога тражења саговорача, који је прописан у ст. 4 чл. 84 Закона о државном рачуноводству и чл. 62а и 62б Правилника раскинути уговор по чл. 98 Закона о државном рачуноводству“.

Ова су решења објављена у Службеним Новинама бр. 62-ХІХ од 16. марта 1940 год.

Б. Решења Опште Седнице Државног Савета

од 30. новембра 1939. год. бр. 29479/39

І

О разумевању § 104. у вези § 100. Закона о градским општинама, решено је

„Право на пензију градских службеника независно је од доношења градских статута који то питање имају да уреде, и у недостатку статута меродавни су у питању овога права прописи који важе за државне службенике, а на које прописе упућује § 104 Закона о градским општинама“.

ІІ

О разумевању чл. 1. ст. 2. Закона о добровољцима у вези чл. 1. тач. 6. Правилника за извршење тога закона, решено је:

„По чл. 1 ст. 2 Закона о добровољцима сматрају се као добровољци и усташи из ратова 1875—1878 године без обзира да ли су се затекли у животу 30 марта 1924 године“.

ІІІ

О разумевању § 7. Закона о одликовањима орденом Карађорђевог звезде са мачевима, решено је:

„При превођењу пензије по § 7 Закона о одликованима орденом Кара-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Ђорђеве звезде са мачевима има се узети цела призната служба, а само пензијске припадности одмерити по новим законима“.

IV

О разумевању § 112. у вези § 104. тач. 7. и ст. 2. § 111. Закона о чиновницима, решено је:

„Државном службенику, коме је служба престала по тач. 7 § 104 а који је стварно био разрешен дужности, али после тромесечног рока из ст. 2 § 106, припадају активне припадности до краја месеца у коме је био стварно разрешен“.

Ова су решења објављена у Службеним Новинама бр. 62-XIX од 16 марта 1940 год.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Седница од 27. марта 1940. год.

Претседник Владимир Симић саопштава да је Комора примила писмо од интернираних лица у Билећи у коме се захваљују на интервенцији коморе у друштву са осталим коморама и удружењима поводом измена и допуна чл. 12 Зак. о заштити јавне безбедности и поретка у држави. Како је већ познато Министарство правде актом Бр. 17483 од 6. марта т. г. известило је Комору, да је Краљевска влада израдила пројекат по коме ће одлуке у случајевима предвиђеним поменутих изменама и допунама доносити судске власти. Одбор прима на знање ово саопштење.

Поводом акта удружења адв. приправника Бр. 564/40. овлашћује се претседник Симић да претставнике удружења обавести, да сарадњу са одбором коморе остварују у будуће преко Одбора за контролу вежбе адв. приправника.

Одобен је упис у именик адв. приправника: Томићу Драгославу код адв. Радичевића Владимира у Краљеву са почетком вежбе од 25. III. 1940.; Петровићу Николи Мих. код адв. Кречковића Лазара у Београду са почетком вежбе од 19. III. 1940.; Вучетићу Миодрагу код адв. Жокаља Др. Мишка у Београду са почетком вежбе од 13. III. 1940.; Добричићу Ђорђу код адв. Алексијевића Александра у Београду са почетком вежбе од 12. III. 1940.; Ђермановићу Драгољубу код адв. Ђурића Макевија у Богатићу у смислу одлуке одбора коморе од 13. III. 1940., с тим, да му се почетак вежбе рачуна од 22. III. 1940.

Одобен је прелаз адв. приправницима: Кнежевићу Михаилу од Ђурчића Александра код Поповића Ђорђа, адв. у Чачку; Здравковићу Д. Здравку од адв. Тодоровића Јована из Зајечара код адв. Луковића Алексе у Неготину; и Бошковићу Николи од адв. Марковића Јована Ч. код адв. Јосимовића Радоја у Београду.

Избрисани су из именика адв. приправника: Марковић Надежда под бр. III. 1940. год. због ступања у државну службу; Вукомировић Мирослав под бр. I. II. 1940. по одјави принципала и Ђуровић Милинко под бр. XII. 1939. по одјави принципала.

Прочитан је акт заменика претседника коморе Живадиновића Милана, којим извештава да је послао 1.000.— дин. прилога Добротворном фонду, а која му је сума исплаћена од стране Министарства правде као награда за рад у комисији за израду пројекта уредбе о изменама и допунама уводног закона и закона за ванпарнични поступак, пошто Министарство правде није хтело да прими исту суму које се он одрекао у корист фонда за подизање Палате правде у Београду у коме се фонду већ налази сума од Дин. 3.000.000.— колико је министарству положила Народна банка на име остатка куповне цене за имање у улици Краља Александра Бр. 3 и 5 а по одредби чл. 31 Финансијског закона за 1938/1939. годину. Одбор прима овај прилог са захвалношћу.

Примљен је на знање извештај Пензионог фонда о одржаној редовној годишњој скупштини 17. марта 1940. год. у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Седница од 10 априла 1940. год.

Претседник Владимир Симић саопштава, да је са замеником претседника Живадиновићем Миланом посетно г. Министра правде у вези раније одлуке Одбора по питању полагања адвокатског испита на територији Касационог суда у Београду. Том приликом поднели су г. министру образложену претставку са захтевом који је у виду резолуције једногласно био примљен на скупштини Савеза комора у Загребу 1939. године. Г. Министар је признао оправданост овога захтева и образложења али им је објаснио да намерава да измени начин полагања у судијског и адв. испита јер жели да у испитној комисији поред судија и адвоката као испитивачи учествују и преставници правног факултета.

Одобрене су пресидијалне одлуке и то:

О упису у именик адвоката: Марковића Петра Р. са седиштем у Деспотовцу и Абдулића Милутина са седиштем у Пожези.

О брисању из именика адвоката Динића Станоја из Алексинца под 30. мартом 1940., јер је тога дана уписан у именик адв. коморе у Скопљу; о упису у именик адв. приправника: Дунђерског Петра код адв. Продановића Стојана са вежбом од 1. IV. 1940.; Ђаковића Митра код адв. Галијана Фрање у Београду са вежбом од 26. III. 1940.; Ђурића Радивоја код адв. Стаменковића Арсенија у Београду са вежбом од 1. IV. 1940.; Вукчевића Сава код адв. Вукчевића Др. Радоја у Београду са вежбом од 28. III. 1940.; Петровића Милутина С. код адв. Вукашинца Срете у Младеновцу са вежбом од 1. IV. 1940. и Вереба Др. Ладислава код адв. Године Др. Диониса у Београду са вежбом од 29. III. 1940.;

О прелазу адв. приправника: Филиповића Милана од адв. Динића Станоја код адв. Лазаревића Миодрага у Алексинцу; Обреновића Живка од адв. Николића Милована код адв. Рашића Александра у Крагујевцу и Сабитаја Конфина од адв. Карића Леона Х. код адв. Демаја Морица у Београду.

О брисању из именика адв. приправника: Лукина Павла под 18. III. 1940. због преласка на територију Адвокатске коморе у Сплиту.

* * *

Одобрено је пресељење адв. Трајковић Ивану-Моравцу из Београда у Сопот, с тим, да пресељење изврши 1. јуна т. г. ако се тога дана отвори Срески суд у Сопоту.

Одобрено је упис у именик адв. приправника: Анђелу Алфреду код адв. Мешулама Рафаила у Београду са вежбом од 1. II. 1940.; Кулезнићу Милорду код адв. Благојевића Јована у Шапцу са вежбом од 27. III. 1940.; и Хауеру Др. Феликсу код адв. Војводића Николе у Београду са вежбом од 13. III. 1940.

Одобрено је прелаз адв. приправницима: Јовићу Душану од адв. Живковића Живка по навршеној бесплатној вежби у суду код адв. Јовића Јована у Београду; и Пинту Јакову од адв. Велимировића Јована код адв. Јанића Стевана у Београду.

Брише се из именика адв. приправника: Петровић Славко М. под 28. XII. 1937. због ступања у државну службу и Кокотовић Светозар под 15. X. 1939. због душевне неспособности.

Исправља се датум брисања адв. приправника Башкаловића Саве у том смислу, што се као дан брисања има узети 28. V. 1938., а не 10. март 1939. како је стављено у одлуци Одбора коморе Бр. 490 од 28. II. 1940. год.

Поводом акта II Пореске управе у Београду да јој се достави списак адвоката са назначеном зарадом у прошлој години, решено је да такав списак припреми специјални одбор у који се одмах бирају: Тришко Жуђић, Сима Алкалај и Миодраг П. Поповић.

Заменик претседника Милан Живадиновић извештава Одбор, да је стигао одговор Адвокатске коморе у Скопљу по предмету „Бранич“. Из овога одговора види се да је Комора у Скопљу сагласна са условима које је поставила наша Комора који су услови утврђени на седници од 28. II. 1940. године. Поводом овога решено је: 1) да се у будуће на часопису ставља да је „Бранич“ орган Адвокатске коморе у Београду и Адвокатске

коморе у Скопљу; 2) да се свима члановима Адвокатске коморе у Скопљу, почев од априлског броја, доставља „Бранич“ непосредно на њихову адресу с тим, да им се са априлским бројем доставе и већ изишли бројеви у овој години; и 3) да се врати претплата на „Бранич“ адвокатима са подручја Адв. коморе у Скопљу за 1940. годину у колико су је послали нашој комори.

НЕКРОЛОГ

† Момчило Д. Бабић

После дуге и тешке болести преминуо је у Београду 5 априла ов. г. Момчило Д. Бабић, адвокат из Београда и резервни пешадиски капетан I класе. Адвокатски ред изгубио је још једног свога уваженог члана, породица једног нежног сина, а друштво и држава једног вредног и корисног члана, па је то разлог што је прерана смрт пок. Момчила тешко одјекнула како у круговима његове породице и његових колега, тако и у свима другим круговима, у којима је делатност пок. Момчила била позната.

Пок. Момчило Бабић рођен је 1895 год. у Београду, где је свршио основну и средњу школу и отпочео студије на Правном факултету у Београду. Кад га је Отаџбина позвала, студије је прекинуо, па је са својим класним друговима похитао у Скопље у Ђачку чету, да по краткој обуци пође у прве борбене редове. Васпитан у идеологији предратних генерација, које су Отаџбину волеле изнад свега, пок. Момчило је, понесен тим својим идеалима, дао највише што је могао дати, па је цео рат изнео на својим леђима, високо носећи част своје Отаџбине и своју личну. Смрт га је затекла у чину резервног пешадиског капетана I класе и спречила га да у случају потребе и даље води своју чету у борбу ако би се за то показала потреба.

По завршеном рату 1918 године пок. Момчило уписује се на Правни факултет у Кану, па 1921 године, по завршеним студијама, враћа се својој Отаџбини, где заузима место секретара Окружног суда за град Београд. Једно кратко време био је секретар Министарства спољних послова да се после тога 1924 године посвети адвокатури. Благодарeћи солидној спреми, пок. Момчило као секретар прати нашу делегацију која је била одређена да брани интересе Краљевине Југославије при Међународном суду у Хагу. У свима правничким манифестацијама као ретко спремног правника срећемо пок. Момчила који се пером и живом речју истиче и заслужује општу напњу правника.

На послу приљезан и марљив, у односу са судовима и колегама коректан и достојанствен, пок. Момчило у адвокатски ред и рад уноси своју велику спрему и широку душу, која је оплемењена чврстим карактером, тако да празнина која остаје иза пок. Момчила Д. Бабића, београдског адвоката неће бити лако попуњена. Зато су и његове колеге најтеже погођене његовом прераном смрћу, уверени да је пок. Момчило могао још дуго корисно послужити и своје реду као адвокат и својој Отаџбини као јавни радник и резервни официр.

Слава пок. Момчилу Д. Бабићу!

Д-р. Видан О. Благојевић,
адвокат.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Број 63—XX од 18. марта 1940. год.: 156) Уредба о превозу путника, пртљага и робе на железницама (скраћено У. П. Ж.).

Број 64—XXI од 19. марта 1940. год.: 157) Уредба о изменама и допунама Закона о таксама. — 159) Уредба којом се овлашћује Министар пољопривреде да може употребити своту од 1,500.000 динара из закљу-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.un...

ченог зајма код Државне Хипотекарне банке у Београду по решењу Министарског савета од 19. јула 1935. год. за откуп земље. — 159) Уредба са законском снагом о издавању управне општине Чатеж управног среза Брежичког из подручја среских судова у Костајевици и Кршком и управне општине Велика Долина управног среза Брежичког из подручја среског суда у Костајевици и припајању подручју Среског суда Брежичама, и о издавању катастарске општине Биш управног среза птујског из подручја Среског суда у Св. Ленарту и припајању подручју Среског суда у Птују. — 160) Правилник о издавању и употреби „Бонова за исплату земљорадничких дугова Привилеговане аграрне банке“ по Уредби о ликвидацији земљорадничких дугова уз чл. 18 Уредбе о. л. з. д. — 161) Упутство о преносу послова по Уредби о картелима са Министарства трговине и индустрије на Банску власт Бановине Хрватске. — 162) Упутство о исплати награде хонорарних службеника Министарства правде позваних на војну вежбу. — 163) Објашњење о издавању Албанских споменница и повеља. — 164) Телефонски разговори плаћени у одредишту.

Број 66—XXII од 21. марта 1940. год.: 165) Уредба о војном историјском институту. — 166) Уредба о личном и породичном додатку државних пензионера. — 167) Уредба о измени и допуни члана 7, 10 и 13 Уредбе којом се регулишу односи лова обзиром на прописе параграфа наведених у првом ставу § 112 Закона о лову од 5. децембра 1931. године III—4 број 2335/34 од 4. фебруара 1935. године. — 168) Уредба о изменама Уредбе о трговачким радњама великог обима М. ц. бр. 873 од 26. октобра 1927. године. — 169) Измена и допуна члана 70 и 193 Катастарског правилника VIII део II одељак. — 170) Исправка.

Број 71—XXIII од 27. марта 1940. год.: 171) Уредба о путним паушалима, радном доплатку и наградама за успешан рад особља запосленог на радовима око искоришћавања државних шума у властитој регији. — 172) Уредба о допуни закона о градским општинама. — 173) Уредба о тексту заклетве у ресору Министарства иностраних послова. — 174) Уредба о изменама и допунама Уредбе техничких факултета од 2 маја 1935. год. — 175) Правилник Саветодавног одбора за унапређење индустрије и занатства. — 176) Правилник о изменама и допунама правилника о броју и врсти мерила и справа за мерење које морају имати угоститељске радње. — 177) Станица за контролу буради у Бачкој Паланци за подручје Среза бачкопаланачког и ојачког. — 178) Место Мурино у Срезу Андријевачком проглашено у туристичко. — 179) Измена чл. 19 и чл. 32 Правилнику о привременим и споредним припадностима службеника Речне пловидбе. — 180) Наредба о риболову за подручје Управе града Београда и за риболовне воде које улазе у састав рибарског одељка Дунав—Сава Управе града Београда О. Ј. — 181) За додељивање потпора породицама лица позваних на војну дужност не треба се обраћати Министарству војске и морнарице већ надлежним властима. — 182) Промена назива Одељка Лjublјанске царинарнице. — 183) Извоз књига и часописа на нашем језику у вредности до 1000 динара може се вршити без уверења о обезбеђењу валуте. — 184) Ослобођење од плаћања инсталационе и телефонске претплатне таксе Бана Бановине Хрватске. — 185) Ослобођење од плаћања фактичних трошкова за изградњу телефонске линије у ширем месном реону. — 186) Нове телефонске релације са иностранством.

Број 73—XXIV од 29 марта 1940. год.: 187) Уредба о измени тач. 16 § 124 Финансијског закона за 1939/40. год. — 188) Уредба о хмељу. — 189) Царински поступак о олакшицама немачким бродовима на Дунаву. — 190) Забрана лова сома, обичног смуђа и камењара. — 191) Телефонски саобраћај Ракек—. — 192) Нове телефонске релације са Немачком (бив. Аустрија). — 193) Нове телефонске релације са Италијом.

Број 74—XXV од 30. марта 1940. год.: 194) Уредба о Дирекцији за спољну трговину. — 195) Уредба о организацији хигијенске службе. — 196) Уредба о проширењу пензионог осигурања службеника на трговачке помоћнике. — 197) Измене и допуне правилника споредних припадности службеника државних саобраћајних установа М. с. бр. 2032/32. — 198) Упутство о хонорарним службеницима и надничарима у ресору Министарства физичког васпитања народа. — 199) Упутство за узимање у

WWW.UNI
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

службу хонорарних службеника, односно надничара за повремене радове у Министарству физичког васпитања народа и подређених му установа. — 200) Измене тар. бр. 333—337 и тар. бр. 340—341 таксене тарифе Закона о таксама. — 201) Измена тар. бр. 397 Таксене тарифе Закона о таксама. — 202) Измена тар. бр. 382 Таксене тарифе Закона о таксама.

Број 75—XXVI од 1. априла 1940. год.: 203) Уредба у буџетским дванаестинама за месеце: април, мај, јуни и јули 1940. године и накнадним и ванредним кредитима уз буџетске дванаестине. — 204) Уредба о финансирању Бановине Хрватске. — 205) Уредба о специјалном додатку на скупшћу гркокатоличком свештенству у Жумберку. — 206) Уредба о ослобођењу задружне матице у Сплиту, од плаћања увозне царине и скупног пореза на кромпир. — 207) Уредба о изменама и допунама Законика о поступку војних судова у кривичним делима од 15. фебруара 1901 године са дошћим изменама и допунама. — 208) Измене и допуне Прагматика за службенике поседовања рала С. у. број 540 од 23. марта 1938. године. — 209) Предлог Управног одбора пензионог фонда Адвокатске коморе у Новом Саду за измену Правилника од 1. марта 1931. године са изменама и допунама од 29. октобра 1933. године. — 210) Уредба о изменама и допунама Уредбе о скупном порезу на пословни промет бр. 16100/31 од 14. марта 1931 године са свима њеним дошћим изменама и допунама. — 211) Уредба о изменама и допунама Уредбе о разрезу и чаплати пореза на луксуз О. П. бр. 64914 од 14. августа 1932 са свима њеним дошћим изменама и допунама. — 212) Правилник о изменама и допунама Правилника за извршење Закона о порезу на пословни промет Н. П. бр. 4794 од 10. фебруара 1922. — 213) Измене и допуне у увозној тарифи предлога закона о општој царинској тарифи.

Број 76—XXVII од 2. априла 1940. год.: 214) Уредба о изменама и допунама Закона о непосредним порезима. — 215) Уредба о изменама и допунама Закона о таксама. — 216) Уредба о изменама и допунама Закона о судским таксама. — 217) Уредба о изменама Уредбе о отпису заостатака крајем 1939 године, на порезима, таксама и казнама и за пореске и таксене кривнице М. с. бр. 1667 од 22. децембра 1939. — 218) Нове телефонске релације са иностранством.

Број 77—XXVIII од 3. априла 1940. год.: 219) Указ о издвајању села Горњи Вртогонш из састава досадашње општине и припајање Општини давидовачкој. — 220) Уредба о пензионом фонду уговорних поштара. — 221) Правилник о начину откупа некретнина италијанских држављана у Маховљанима, Среза баналучког, долеђивању истих агђарним интересентима, процени и отплати. — 222) Измене у Увозној тарифи Предлога закона о општој царинској тарифи. — 223) Отварање новог прелаза у нивоу и укидање постојећег на прузи Горње Скопље—Охрид. — 224) Путни прелази код станице Огулин. — 225) Исправка.

Број 82—XXIX од 9. априла 1940. год.: 226) Уредба о изменама Уредбе Пов. М. С. бр. 718 од 7. јула 1939. год. — 227) Измене и допуне у Таксеном и Пристојбинском правилнику. — 228) Правилник о изменама и допунама Правилника пензионог фонда Адвокатске коморе у Новом Саду. — 229) Тарифа за хонорарне и споредне припадљености овлашћених баздара и службеника Поморске управе за баждарење морских бродова. — 230) Максимирање цене плавом камену. — 231) Преглед државних расхода и прихода за месец фебруар 1940 и за период април 1939—фебруар 1940 по буџету за 1939/40. — 232) Услови за постављање надзорника (палира) на подручју управе града Београда. — 233) Исправке.

Број 84—XXX од 11. априла 1940. год.: 234) Уредба о уписима стварних права на броду и о односном поступку. — 235) Уредба о извршењу и обезбеђењу на броду због новчаних тражбина и о привременим наредбама у погледу брода. — 236) Уредба о устројству уписника бродова. — 237) Правилник о испитима у Дирекцији за спољну трговину. — 238) Упутство о програму и раду лекарских приправника. — 239) Начелна одлука Опште седнице касационог суда о тумачењу и примени § 419 грађанског законика. — 240) Исправке у Уредби о организацији хигијенске службе. — 241) Оснивање среских катастарских секција.

Број 85—XXXI од 12. априла 1940. год.: 242) Правилник о извршењу буџета Општине града Београда за 1940/41 годину.

Број 86—XXXII од 13. априла 1940. год.: 243) Правилник о изменама и допунама Правилника о непосредним порезима. — 244) Измене у Уредби о потпорном фонду помоћног особља у служби државе.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Одвјетник орган Адвокатске коморе у Загребу. Уредник Др. Иво Политео. Садржај Број 3—4 Год. XIV за март и април 1940. год. Мјера и темпо у реформама. Неколико ријечи о именовану судца. Око реформе правосуђа у Бановини Хрватској. Уредба о принудном мјесту боравка. (Др. Вукчевић). Бранитељ. (Др. И. Крњић). Још о одвјетнику, који не смије ући у хрватски Сабор. Примјетбе нацрту предлога о измени Уредбе о заштити сељ. посједа од оврхе. (Др. Цвибак). Избрани одбори. (Др. Б. Штенгл). Разна ријешења. Вијести Адв. коморе у Загребу. Разно. Тумач најјачају.

НОВЕ КЊИГЕ

Др. н. с. Живојин М. Перић: Југословенска Савезна Држава, посебан отисак из Правне Мисли, часописа за Право и Социологију, Београд, 1940, стр. 10.

Louis Josserand: De l'esprit des droits et de leur relativité, théorie de l'abus des droits, deuxième édition, Paris, 1939, p. 442

Dr juris i h. s. Metod Dolenc: Pravnozgodovinska študija o prisegi pri Slovencih, Ponatis iz Zbornika znanstvenih rasprav pravne fakultete, XVI, Ljubljana 1940, str. 43

Aleksander Maklecov: Vračunljivost, krivda in nevarnost, Ponatis iz Zbornika znanstvenih rasprav pravne fakultete, XVI, Ljubljana 1940, str. 43.

Др. Борислав Т. Благојевић: Грађанска одговорност лекара, посебан отисак из Мјесечника бр. 1—2 за 1940 год., Загреб, 1940, стр. 19.

Др. Иво Матијевић и Др. Фердо Чулиновић: Коментар Закона о извршењу и обавезењу, 32 свеска (2, свеска пете књиге). Београд, 1940, стр. 2115—2194. Издање штампарije „Светлости“ (латиницом).

Др. Радомир Љ. Живковић: Проблем правне природе уговора о раду. Београд, 1940, стр. 311.

Др. Драгутин Тољац: Да ли су грађански судови, при решавању брачних спорова, везани ранијом пресудном католичког црквеног суда — прештампано из Архива, књ. LX (LVII) бр. 3, Београд 1940, стр. 8.

Славољуб Б. Поповић и Др. Јанко Ђ. Таховић: Одлуке опште седнице Државног Савета, у 1937, 1938 и 1939 год. Београд 1940, стр. 180.

Др. Глигозије Бугарски-Златић: Енглеска кабинетска влада, Београд 1939, стр. 268 (докторска дисертација).

Михаило В. Шћекић и Миле М. Микић: Порески зборник са коментаром, друго издање, Београд, 1940, стр. 975.

Др. Јосип Руцнер и Др. Петар Строхал: Збирка рјешадаба Стола седморице, свезак II, Загреб, 1940, стр. 767.

Богдан Радица: Агонија Европе, Београд 1940, стр. 543, издање Геце Кона А. Д.

Полицијски цепни приручник за подручје Управе града Београда, уредио Александар К. Петровић, Београд 1940, стр. 565.

М. Ж. Стојковић: Приручник за кућевласнике, Београд 1940, стр. 134.

Власник и издавач „Бранича“ је Адвокатска комора у Београду коју претставља претседник Владимир Св. Симић, адвокат.

Штампарија Ж. Мацаревића, Београд Цара Николе II, 28